Ազգ
Azg armenian daily
10 ՅՈՒՆԻՍ 2000 ՇԱԲԱԹ 107 (2075)

Ռուսաստանի Դաշնային խորհուրդը չվավերացրեց Տեր-Պետրոսյանի եւ Ելցինի ստորագրած միջպետական պայմանագիրը

Հինգշաբթի օրվա Դաշնային խորհրդի նիստում երկար չտեւեց քննարկումը, թե պե՞տք է արդյոք վավերացնել համաձայնագիրը Հայաստանում բնակվող Ռուսաստանի եւ Ռուսաստանում բնակվող Հայաստանի քաղաքացիների իրավական կարգավիճակի մասին: Քվեարկությունն այդպես էլ բավարար ձայներ չապահովեց՝ 54 կողմ, 18 դեմ, 23 ձեռնպահ: Ամենից ցայտուն հակաճառողն էր Կրասնոդարի նահանգապետ Նիկոլայ Կոնդրատենկոն՝ հայ ժողովրդի երբեմնի «մեծ բարեկամը»: Հիշեցնենք, որ ՀՀ Ազգային ժողովն այդ պայմանագիրը վավերացրել էր 1998 թ. հոկտեմբերին:

Փորձագետները մոլորվել են ենթադրությունների մեջ. կամ Ռուսաստանի սենատորները չեն գիտակցում, որ Հայաստանն առայժմ իրենց միակ դաշնակիցն է Անդրկովկասում, կամ էլ սա խորհրդանշական ժեստ է՝ ուղղված «արեւմտամետ Ռոբերտ Քոչարյանին», ինչպես հիմա համարում են Ռուսաստանում:

Մանրամասնությունները՝ «Ազգի» հաջորդ համարում:

ԼՈՒՍԻՆԵ ՂՈՒԿԱՍՅԱՆ, Մոսկվա

ԱԶԳԱՅԻՆ ԺՈՂՈՎՈՒՄ

«Սա նվնվոց չէ, այլ, թեկուզեւ դառը, ճշմարտություն»

Այսպես ներկայացրեց խորհրդարանին իր ծրագիրը Անդրանիկ Մարգարյանը

ՆԱԻՐԱ ԴԻԼԲԱՐՅԱՆ

«Պետք է սկզբից ախտորոշենք, որպեսզի կարողանանք բուժել: Պետք է պարզել՝ որտեղ եւ ինչու ես ասում ճշմարտությունը. եթե ասում ես, որ ավելի ծանրացնենք վիճակը, ողջ մեղքը բարդենք մի քանի հոգու վրա, ապա դա, համաձայն եմ նախագահի հետ, իրոք նվնվոց կլինի», Անդրանիկ Մարգարյանը այսպես հակադարձեց «Իրավունք եւ միաբանություն» խմբակցության անդամ Նապոլեոն Ազիզյանին, որը հինգշաբթի կառավարության նիստից հետո նախագահ Քոչարյանի դիտարկման հիման վրա, թե մեր քաղաքական գործիչները եւ մտավորականությունը պատկերելով Հայաստանի իրավիճակը՝ անընդհատ նվնվում են եւ այդ նվնվոցից յուրաքանչյուր ոք ցանկանում է վերցնել ճամպրուկներն ու հեռանալ, մասնանշեց կառավարության ծրագրի ընդարձակ մի հատված, ուր խիտ գույներով պատկերված էր հայաստանյան ճգնաժամը՝ ե՛ւ տնտեսական, ե՛ւ բարոյահոգեբանական, ե՛ւ իշխանական:

Երեկ արտահերթ նիստում ՀՀ Սահմանադրության 74 հոդվածի պահանջով Անդրանիկ Մարգարյանը շուրջ 30 րոպե ներկայացրեց իր կառավարության ծրագիրը՝ պատասխանելով 14 պատգամավորի հարցերին: Այսօր 15:30-ին լրանում է օրենքով նախատեսված 24 ժամը, եթե այս ընթացքում կառավարությանն անվստահություն հայտնելու որոշման նախագիծ խորհրդարանին չներկայացվի, ապա կառավարության ծրագիրն ինքնաբերաբար համարվում է ընդունված, իսկ Անդրանիկ Մարգարյանն իր կառավարությամբ՝ հավանության արժանացած: Երեկ «Ազգը» դիմեց խորհրդարանական բոլոր խմբակցություններին եւ «Կայունություն», «Հայաստան» խմբերին, հավաստիանալով, որ ոչ ոք, անգամ «Ի եւ Մ»-ն, որ խոսում է իր հակաճգնաժամային ծրագրերի մասին, մտադիր չէ նախաձեռնել կառավարությանն անվստահություն հայտնելու ստորագրահավաք, ինչը պահանջում է 66 ձայն:

Տես ▸ էջ 3

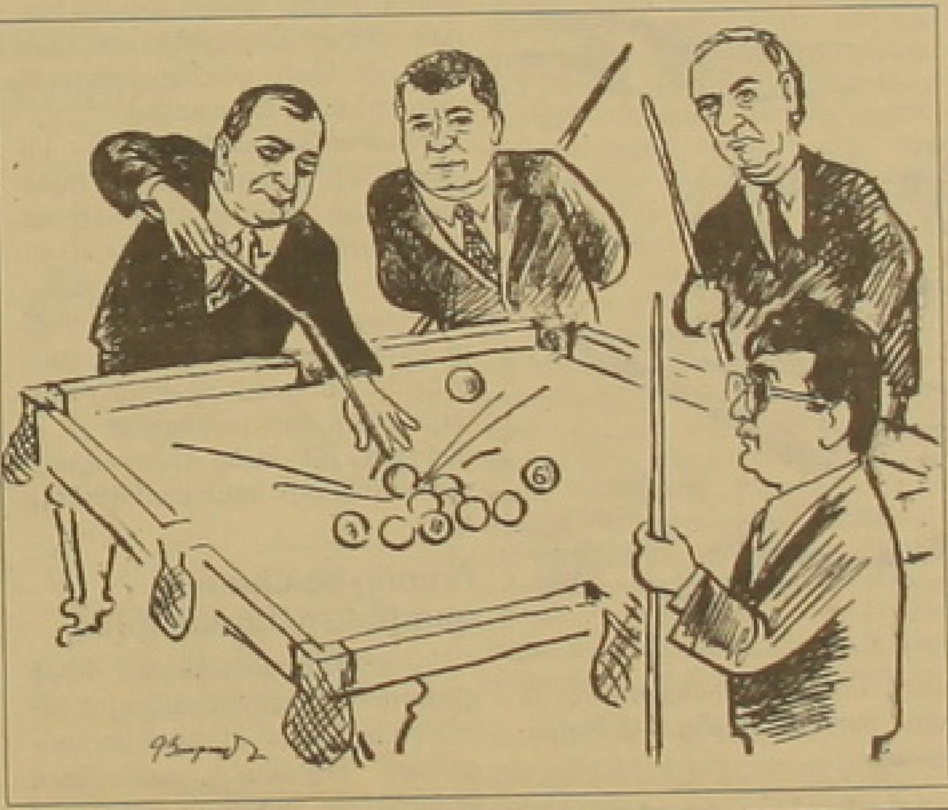

ԶԳՈՒՇԱՑԵՔ

Գյումրիում հայտնաբերվել է ԴԱՎ-ի 5 վիրուսակիր

ԳԵՂԱՄ ՄԿՐՏՉՅԱՆ
Գյումրի

Գյումրիի նարկոլոգիական դիսպանսերում վերջերս հետազոտված 5 թմրամոլ հիվանդների արյան մեջ հայտնաբերվել է ԴԱՎ-ի վիրուս: Հավանաբար այն անցել է վարակված ներարկիչների միջոցով, որով այլ անձինք նախկինում թմրանյութ են ընդունել: Ինչպես տեղեկացրեց Շիրակի մարզային առողջապահության եւ սոցապահովության վարչության պետ Ռուբեն Խաչատրյանը, համապատասխան հանրապետական կենտրոնում նրանց արյան կրկնակի հետազոտություն է կատարվելու: Իսկ մինչ այդ ձեռնարկվել են անհրաժեշտ բժշկական միջոցառումներ, նշված 5 վիրուսակիրների նկատմամբ սահմանվել է դիսպանսեր հսկողություն:

ՀՀ առողջապահության նախարարի հրամանով վերջերս հաստատված կանխարգելիչ միջոցառման ծրագրի իրականացման, մարզում ԴԱՎ-ի տարածման կանխարգելման, վիրուսակիրների եւ հիվանդների հայտնաբերման ու դիսպանսերացման նպատակով ստեղծվել է Շիրակի հանձնաժողով: Նույնպիսի հանձնաժողովներ ստեղծվել են նաեւ մարզի նախկին վարչատարածքներում: Նախատեսվում է պարտադիր հետազոտման ենթարկել ոչ միայն գրանցված բոլոր թմրամոլներին, այլեւ ԴԱՎ-ի հնարավոր վտանգին ենթակա մի շարք այլ խմբերի քաղաքացիներին: Անվճար եւ քաղաքացու անձի գաղտնիության երաշխավորմամբ հետազոտությունները, հայտնաբերվելու դեպքում վիրուսակիրների ու հիվանդների դիսպանսերացումը կկազմակերպվի Գյումրիի բուժհիմնարկներում, իսկ հետագա բուժումը՝ մայրաքաղաքում:

Հանդիպում ՀՕԱԿ Հանրապետական վարչության գրասենյակում

Հունիսի 7-ին տեղի է ունեցել ՀՕԱԿ Հանրապետական վարչության ատենապետ Ռուբեն Միրզախանյանի, փոխատենապետ Հարություն Առաքելյանի, վարչության անդամ Շամիրամ Աղաբեկյանի հանդիպումը «Ազատամարտի վետերանների միություն» հասարակական կազմակերպության նախագահ գեներալ Արկադի Տեր-Թադեւոսյանի, կազմակերպության ղեկավարության անդամներ Դինիս Մարգարյանի եւ Համլետ Հովակիմյանի հետ:

ՀՕԱԿ ներկայացուցիչները ջերմորեն շնորհավորել են նորաստեղծ կազմակերպության ղեկավարներին, ցանկացել նրանց արդյունավետ գործունեություն՝ ի շահ ժողովրդի եւ հայոց պետականության:

Հանդիպման ընթացքում գեներալ Արկադի Տեր-Թադեւոսյանը ներկայացրել է կազմակերպության խնդիրները, ընդգծել, որ այն ոչ քաղաքական է եւ չի հետապնդում գոյություն ունեցող վետերանական միությանը հակադրվելու նպատակներ:

ՀՕԱԿ-ի եւ «Ազատամարտի վետերանների միության» ղեկավարները հանգամանորեն անդրադարձել են Հայաստանի ներկա կացությանը, որոշել հետագա համագործակցության հնարավոր ուղղությունները:

ՍՏԵՓԱՆԱԿԵՐՏ

Մարտի 22-ի գործով մեղադրվողներից երեքին՝ մեկ տարվա ազատազրկում

ՍՏԵՓԱՆԱԿԵՐՏ, 9 ՀՈՒՆԻՍ, ՍՆԱՐՔ: ԼՂՀ նախագահի դեմ մահափորձի մեջ մեղադրվողներից երեքը՝ Սեյրան Առուստամյանը, Անդրեյ Ավշարյանը եւ Արայիկ Վարդանյանը դատապարտվել են մեկ տարի ազատազրկման:

Այս երեքի նկատմամբ դատական գործընթացը սկսվել է հունիսի 9-ին: Բոլոր երեքն էլ ահաբեկչության անմիջական կատարողներ չեն եւ մեղադրվել են ապօրինի զենք պահելու համար պատիժ նախատեսող հոդվածներով: Դատապարտյալները հրաժարվել են փաստաբանի ծառայություններից: Դատապարտյալ Սեյրան Արուստամյանը հերքել է իրեն ներկայացված մեղադրանքները:

Կովկասյան քառյակի հանդիպումը՝ հունիսի 21-ին, Մոսկվայում

ՄՈՍԿՎԱ, 9 ՀՈՒՆԻՍ, ՆՈՅՅԱՆ ՏԱՊԱՆ: «Կովկասյան քառյակի» հանդիպման օրակարգն են որոշել մոսկովյան կոնսուլտացիաների ընթացքում Ադրբեջանի, Հայաստանի, Վրաստանի եւ Ռուսաստանի ԱԳՆ ներկայացուցիչները: Ինչպես «Կավկազպրեսին» հայտնել են Վրաստանի ԱԳՆ-ում, «Կովկասյան քառյակի» երկրների նախագահների հանդիպումը կկայանա ԱՊՀ ղեկավարների գագաթաժողովի նիստի շրջանակում, որը տեղի է ունենալու հունիսի 21-ին, Մոսկվայում: Կոնսուլտացիաների ընթացքում կողմերը ստորագրել են փաստաթուղթ, որը նախատեսում է Հարավային Կովկասում հակամարտությունների խաղաղ կարգավորման, տարածաշրջանային անվտանգության ամրապնդման, ներառյալ միջազգային ահաբեկչության դեմ պայքարում համագործակցության խնդիրների, ինչպես նաեւ հումանիտար եւ այլ բնագավառներում փոխգործունեության զարգացման հեռանկարների քննարկում չորս երկրների պետությունների ղեկավարների կողմից: Կոնսուլտացիաների ժամանակ հաստատվել է բոլոր կովկասյան երկրների շահագրգռվածությունը «Կովկասյան քառյակի» գործունեությանը կանոնավոր բնույթ հաղորդելու հարցում:

Աթենքում սպանված բրիտանացին Հարավսլավիայի ռմբակոծումների կոորդինատորն էր

ԱԹԵՆՔ, 9 ՀՈՒՆԻՍ, ՆՈՅՅԱՆ ՏԱՊԱՆ: «Նոյեմբերի տասնյոթ» ձախ խմբավորումը, որ ստանձնել է Աթենքում բրիտանական զինվորական կցորդ Սթիվեն Սոնդերսի սպանության պատասխանատվությունը, հայտարարել է, որ դա արել է այն դերի պատճառով, որ նա խաղացել է ՆԱՏՕ-ի կողմից Հարավսլավիայի ռմբակոծումների ընթացքում: Իր նամակում, որը հրապարակվել է հունական թերթերից մեկում, խումբը Սոնդերսին անվանել է այդ ռմբակոծությունների կոորդինատոր: «Նոյեմբերի տասնյոթ» խմբավորումը գործում է արդեն 25 տարի, բայց նրա անդամներից եւ ոչ մեկը մինչեւ օրս չի ձերբակալվել:

ՀԱՐՑԱԶՐՈՒՅՑ

«Վարչապետի մեծագույն սխալը նախագահի կողքին չկանգնելն է»

ՀՀ քաղաքական խմորումները Ահարոն Ադիբեկյանի մեկնությամբ

ՄԱՐԹԱ ԳՐԻԳՈՐՅԱՆ

«Բարեբախտաբար, այսօր քաղաքական ուժերը Հայաստանում այնպես են ջլատված ու հակադրված միմյանց, որ ստիպված են ընդունել օրենքի գերակայությունը, շարժվել սահմանադրական կարգով: Սա նշանակում է, որ Հայաստանը գնում է ժողովրդավարության կայացման ուղղությամբ ու դառնում օրենքով գործող երկիր: Սա քաղաքական լարումների դրական կողմն է», գտնում է սոցիոլոգ, «Սոցիոմետր» անկախ սոցիոլոգիական կենտրոնի տնօրեն Ահարոն Ադիբեկյանը: Երեկ հրավիրած մամլո ասուլիսում նա ներկայացրեց ներկա քաղաքական դաշտն ուսումնասիրող մի հարցման արդյունքները, որ անցկացվել է քաղաքական եւ սոցիալ-մասնագիտական տարբեր խմբերի 550 ներկայացուցիչների միջեւ՝ ներառյալ ԱԺ պատգամավորներ, կառավարության անդամներ, կուսակցությունների ղեկավարներ, գործարարներ:

Հայաստանի քաղաքական դաշտի բացասական դրսեւորումն, ըստ վերոհիշյալ հարցման, քաղաքական վերնախավի անընդունելիությունն է հասարակության կողմից: Այսպես, «Ո՞վ է ամենահեղինակավոր քաղաքական գործիչն այսօր» հարցին հարցված քաղաքական գործիչներն ու փորձագետները շարունակում են պնդել, որ «առաջին դեմք» մեր երկրում չկա, որ քաղաքական զարգացումները տնօրինելիս ունենա նաեւ ժողովրդի աջակցությունը: Եղած ցուցանիշներով ամենաբարձրը նախագահ Ռոբերտ Քոչարյանի քաղաքական ազդեցությունն է՝ 30 տոկոս: Պրն Ադիբեկյանի հավաստմամբ, 1998-ի աշնանից անկում ապրող վարկանիշը Ռ. Քոչարյանը կարողացավ կրկնապատկել իր վերջին կտրուկ գործողություններով: Ըստ Ա. Ադիբեկյանի կանխատեսումների՝ նախագահի վարկանիշը նրա թիմի լավ աշխատանքի դեպքում կարելի է հասցնել 40-45 տոկոսի, ինչը կնպաստի պետական կառավարման լծակների ուժեղացմանը: Վարչապետի, ԱԺ խոսնակի եւ մյուս իշխանավորների ռեյտինգները ներկայացնելուց առաջ պրն Ադիբեկյանը նախ անդրադարձավ հոկտեմբերի 27-ից հետո ձեւավորված ներքաղաքական իրավիճակին: Երկու ամենահեղինակավոր եւ ամենաուժեղ գործիչների՝ Կարեն Դեմիրճյանի եւ Վազգեն Սարգսյանի ասպարեզից հեռացումը փաստորեն ամայացրեց Հայաստանի քաղաքական դաշտը:

Տես ▸ էջ 2

ԸՆԹԱՑԻԿ

ԶԲՈՍԱՇՐՋԻԿԻ ԾՈՑԱՏԵՏՐԻՑ

Պարիտետ հանուն պարիտետի

Ո՞ւր է մեր խոսնակը

Սպասվածը կատարվեց՝ Անդրանիկ Մարգարյանի կառավարությունը ներկայացրեց գործունեության ծրագիրը։ Կառավարության նշանակման պահից ժամույլը ողողված էր բազմաբնույթ կանխատեսումներով, քանի որ ծրագրի ընդունման-չընդունման փաստն իր հերթին նոր տնտեսական ու քաղաքական զարգացումներ էր խոստանում։

Այս իրողությանը թեւեռված է նաեւ քաղաքական ուժերի ու դեմքերի ուշադրությունը՝ բյուջեի օրենքի քննարկումն անգամ այս աստիճան չէր կարեւորվում։ Անդրադառնալով քաղաքական կրքերին, ընդգծեմ մեկ հանգամանք. ապաքաղաքականացված անդորր է տիրում միայն մի քաղաքական գործչի արտում՝ ԱԺ խոսնակ Արմեն Խաչատրյանի։ Եվ ոչ այն պատճառով, որ խոսնակը անտարբեր է ԱԺ-ի եռուզեռին, այլ որ ժամանակ առ ժամանակ այցելելով Հայաստան, խոսնակը չի հասցնում խորամուխ լինել ներքին իրադարձություններին։ Փաստորեն խոսնակը չմասնակցեց 1999 թ. բյուջեի կատարմանը նվիրված քննարկումներին, նա չի մասնակցի նաեւ այն գործընթացներին, որոնք Սահմանադրության 74 կետի համաձայն կարող են ծավալվել կառավարության ծրագրի շուրջ, եթե, իհարկե, այդպիսիք ծավալվեն։ Վիճակը հասկանալի է՝ վերադառնալով Հռոմից ու Տիրանայից, նա մեկնելու է Սանկտ Պետերբուրգ՝ մասնակցելու ԱՊՀ միջխորհրդարանական վեհաժողովին։ Հետո նորից արտերկրներ մեկնելու առիթներ կստեղծվեն... Օրինակ, Սիդնեյի օլիմպիականը չի կարող բացվել առանց նրա ներկայության։

Օլիմպիական կրակը հասավ Ավստրալիա

Համաշխարհային սպորտի մեծ իրադարձությունն իր մեկնարկային փուլին է մոտենում։ Ինչպես հայտնի է, ՀՀ նախագահ Ռոբերտ Քոչարյանը հավաստիացրել էր հայ մարզիկների հնարավորության դեպքում ներկա լինել Սիդնեյում եւ դրանով իսկ քաջալերել օլիմպիականի մեր մասնակիցներին։ Սակայն, կարելի է ենթադրել, որ ավստրալիական իր նոր բարեկամներին այցելելու հնարավորությունը չի կորցնի նաեւ զբոսաշրջության երկրպագու Արմեն Խաչատրյանը։

Ճիշտ է, պրն Խաչատրյանի կապած կամրջով ավստրալիական բիզնեսը առ այսօր Հայաստան չի հասել, սակայն դա կարեւոր չէ՝ գլխավորն այն հրեշավոր աշխատանքն է, որ թափում է պրն Խաչատրյանը՝ աշխարհի տարբեր անկյուններում հայրենի երկիրը գովազդելու ու պատգամավորների բարեկամությունն ամրապնդելու նպատակով։

Նվաճումներն ակնառու են,- սկսեցինք Թաիլանդից, հասանք Ավստրալիա, ապա Փարիզ, վերջերս էլ թափանցեցինք Իտալիա Ալբանիա, ինչը հույս է տալիս նման բարեկամական կապեր ծավալել նաեւ կրոնների միջեւ՝ հայ քրիստոնյաները կապ ստեղծեն Բուդդայի ու Ալլահի երկրպագուների հետ, բացառված չէ, որ ծանոթանանք նաեւ Ավստրալիայի աբորիգենների պաշտամունքների հետ։

Ուսուցչից միայն կաբինետը ժառանգվեց

Այս ամենի պարագայում ՀԺԿ-ի դիրքորոշումն անհասկանալի է՝ ինչո՞ւ են համառում ԱԺ-ում կուսակցական շրջանակի առաջնորդ նշանակելու հարցում։ Հետեւելով բանականությանը, կարելի է ենթադրել, որ հենց խոսնակի թեկնածությունը պետք է նախընտրվի, հակառակ դեպքում տխուր եզրահանգումների տեղիք է տրվում՝ հասունացնելով հետեւյալ հարցը. եթե ՀԺԿ-ն գտնում է, որ պրն Խաչատրյանն ի վիճակի չէ կամ արժանի չէ ուղղորդելու ՀԺԿ պատգամավորների աշխատանքը, ապա ինչո՞ւ են փաթաթում չկայացած առաջնորդին ԱԺ-ի ու ողջ հանրապետության վզին։ ՀԺԿ-ի պարիտետային խաչը կրելը հայրենի խղճուկ բյուջեի համար հեշտ գործ չէ. բոլորը տեղյակ են, թե որքան ծանր է «հանրապետության երկրորդ մարդու» ծախսերը հոգալը։

Դժբախտաբար, խոսնակի պաշտոնական պարտականությունները կատարելու ունակություններն ու հմտությունները ծախսերին համահունչ չեն՝ ԱԺ-ն կրկին սկսեց տառապել ֆլորումային հիվանդությամբ։ Մնացած ախտերն էլ այնքան լուրջ բնույթի են, որ առանձին խոսակցության առիթ են պահանջում։ Այնուհանդերձ, փաստելով, որ լավ զբոսաշրջիկը նույնքան լավ խոսնակ չդարձավ, հարկ է առաջարկել ՀԺԿ-ին խոսնակ առաջադրելու պարիտետային իրավունքն օգտագործել ոչ միայն հանուն պարիտետի, այլ ընդհանուր շահի, քանի որ «հանրապետության երկրորդ մարդ» լինելու արժանիքը, բացի զվարճալիքներից, բարձր որակի քաղաքական գործելակերպ, պատասխանատվություն ու քաղաքական պահվածքի պարկեշտություն է ակնկալում։ Ավա՜ղ, թվարկված որակները ՀԺԿ-ի ներկա դրածոյի առումով խիստ բացակայում են։ Եվ դա դրսեւորվեց ոչ միայն Չեչնիայի կապակցությամբ խոսնակի տխրահռչակ փարիզյան ստորագրությամբ կամ զրահապատ BMW-ի ձեռք բերումով, կամ էլ պահակագորի այլանդակ արարքով, այլ խոսնակի այս կամ մեկ տարվա ողջ քաղաքական ու կազմակերպչական գործունեությամբ։

ԱՐՍԵՆ ԳԵՎՈՐԳՅԱՆ

«Վարչապետի մեծագույն սխալը նախագահի կողքին չկանգնելն է»

Սկիզբը էջ 1

Սա բերեց նախ եւ առաջ դրսում Հայաստանի հանդեպ անլուրջ վերաբերմունքի, քանզի չգիտեն, թե ում հետ գործ ունենան այս պետությունում, ներսում էլ ստեղծվեց մի իրավիճակ, երբ պարզ չէ, թե ո՞վ է որոշումներ ընդունելու, ի՞նչ կշիռ են ունենալու այդ որոշումները եւ իրականացվելո՞ւ են արդյոք։ Այս վիճակը ստեղծվեց այն բանի հետեւանքով, որ երկրորդ-երրորդ շարքի գործիչները դարձան պետության առաջին դեմքեր։ Այսպես, ինչպես հավաստեց Ա. Աղիբեկյանը, առաջին անգամ երրորդ հանրապետության օրոք ՀՀ ԱԺ նախագահը վարկանիշ չունի։

Որեւէ վարկանիշ չունեն ԱԺ փոխխոսնակները։ Վարչապետ Անդրանիկ Մարգարյանի վարկանիշը շատ ցածր է՝ ընդամենը 8 տոկոս։ Սա պրն Աղիբեկյանը բացատրում է նրանով, որ, փաստորեն, առանց հզոր աջակցության, առանց վարչապետությանը նախապատրաստվելու եւ ծրագիր ունենալու, փոխզիջումային եղանակով վարչապետ դարձած Անդրանիկ Մարգարյանը անվերջ ընդգծում է, թե ինքը նախագահի մարդը չէ, որոշակի հեռավորություն է պահում նրանից։ Արամ Սարգսյանի վարչապետության օրոք նա կոչ էր անում համախմբվել վերջինիս շուրջը, հիմա էլ կոչ է անում ի մի բերվել Վազգեն Սարգսյանի եւ Կարեն Դեմիրճյանի ծրագրի շուրջ։ Այսպիսով փորձելով նախագահին դնել խաղից դուրս վիճակում, կարծես գործադիր իշխանության ղեկավարն՝ ի դեմս Ռոբերտ Քոչարյանի, չկա, եւ ինքը միայնակ է։ Այնինչ, եթե Ա. Մարգարյանը կանգնի նախագահի կողքին, նրա հեղինակությունը անհամեմատ կշահի դրանից եւ որոշումների ընկալումն ու կատարումն էլ մեր պետությունում առավել նպատակային կլինեն։

Այստեղ խոսք կարեւոր է նաեւ տնտեսական ծրագրի խնդիրը։ Ըստ պրն Աղիբեկյանի, որեւէ ծրագրի կամ կուրսի մասին խոսք կարող է լինել հղկված, տնտեսական, քաղաքական համակարգի գոյության պայմաններում։ Մեզ մոտ, ըստ նրա, այն, ինչ անվանում են եւ նախորդ 10 տարիներին անվանել են տնտեսական ծրագիր, ընդամենը ցանկությունների հայտագիր է, որը հաշվի չի առնում մեր ռեսուրսները, հնարավորությունները։ Մինչդեռ վերջիններս պետք է լինեին որեւէ տնտեսական կուրսի որդեգրման ելակետը։

Քաղաքական, տնտեսական նման իրավիճակը, ըստ հարցման արդյունքների, մեծապես ազդել է նաեւ արտաքին քաղաքականության վրա, ինչպես ասենք, սահմանափակվել է լուրջ պայմանագրերի ստորագրումը Հայաստանի կողմից։ Ո՞ր երկրներն են Հայաստանի համար առավել նպատակահարմար գործընկերներն ու երաշխավորները, հարցվողները պատասխանել են հետեւյալ կերպ. գերակշիռ մեծամասնությամբ ՌԴ (գործընկեր՝ 62 տոկոս, երաշխավոր՝ 68 տոկոս), Իրան (գործընկեր՝ 25 տոկոս, երաշխավոր՝ 2 տոկոս), ԱՄՆ (գործընկեր՝ 2 տոկոս, երաշխավոր՝ 18 տոկոս)։ Հարցվողների 6 տոկոսը գործընկեր են նշել նաեւ Թուրքիային։ Ռուսաստան-Բելառուս միությանը Հայաստանի անդամակցության հեռանկարը հարցվածների 51 տոկոսն աննպատակահարմար է գտնում։ Եվ միայն 17 տոկոսն է համարում խոստումնալից միություն ի շահ Հայաստանի։ Հարցաթերթիկը, որի բոլոր հարցերի արդյունքներին չանդրադարձանք, պարզաբանում է ապագայի սպասելիքները պետությունից։ Պատասխանող գործիչների, փորձագետների 56 տոկոսը գտնում է, որ ավելի վատ լինել չի կարող, 16 տոկոսը՝ որ դեռ ավելի վատ է լինելու, 19 տոկոսը՝ որ վիճակը դանդաղ կբարելավվի, 2 տոկոսը՝ որ շատ շուտով ամեն ինչ զգալիորեն կլավանա։

Երիտասարդ գիտնականները տարկետում են պահանջում

«Հանրապետության առջեւ ծառացած հիմնախնդիրների՝ տնտեսության զարգացման, երկրի անվտանգության ապահովման եւ նոր աշխատատեղերի ստեղծման համար անհրաժեշտ է մեծ ուշադրություն դարձնել գիտության երիտասարդացմանը, երիտասարդ գիտնականների խրախուսմանը եւ գիտական մտքի արտահոսքի կասեցմանը», գտնում է ՀՀ ԳԱԱ երիտասարդ գիտաշխատողների համաակադեմիական խորհուրդը։ Ուշադրությունը նախ եւ առաջ պիտի սկսվի երիտասարդ գիտնականների գործունեության պայմանների ապահովումից, ինչի վերաբերյալ էլ խորհուրդը հանդես է եկել առաջարկություններով։

Այսպես, պատճառաբանելով, որ գիտության, կրթության զարգացումը մեծապես կախված է գիտական գործունեության շարունակելիությունից, առաջարկվում է ՀՀ կառավարությանը սահմանված ժամկետում թեկնածուական քննությունները հանձնած եւ ասպիրանտական աշխատությունն ավարտած ասպիրանտներին, որոնք աշխատում են պետական գիտակրթական համակարգում, մինչեւ սահմանված տարիքը լրանալը տալ տարկետում պարտադիր զինվորական ծառայությունից։

Տարկետման նպատակահարմարությունն այս դեպքում առավել տրամաբանելի է, եթե հաշվի առնենք, որ գիտությունների թեկնածուի աստիճան ստանալիս պարտադիր զինծառայությունը բացառվում է։ Ի դեպ, տարկետում պահանջող երիտասարդ գիտնականներն այդ բառը գրել էին սխալ ուղղագրությամբ (**տարկետում**)։ Երիտասարդ գիտնականները խնդրում են նաեւ հատկացնել պետբյուջեից երիտասարդությանը, գիտությանը, կրթությանը տրվող գումարները, ապահովվել ժամանակավոր կացարաններով, ինչպես նաեւ ստեղծել երիտասարդ գիտնականներ-կառավարություն սերտ հարաբերություններ։

ՏՈՄՍԱԿ

Աննա-իսրայելյանական բերանիկով

Ֆենոմենալ հիշողությունն արդի լրագրության չխամրող աստղ, «Առավոտ» օրաթերթի թղթակից, հարգարժան տիկին Աննա Իսրայելյանի բացառիկ մասնագիտական ունակություններից է։

Երեկ, հունիսի 9-ին, նա վերհիշել է ԱԺ-ում քանի օր առաջ տեղի ունեցած մամլո բրիֆինգը։ Վերհիշելով սույն ձեռնարկը, «Առավոտի» պառլամենտական թղթակցուհին «Սեփ. լր.» ստորագրությամբ հերթական ծառայությունն է հրամցրել իր հովանավորներին եւ հովանավորյալներին՝ «Թշնամու բերանով» վերնագրի ներքո։ Նորագույն ժամանակաշրջանի մեծագույն լրագրողուհու հիշողությունն այս անգամ ամենայն հավանականությամբ արթնացրել է **«Ազգի»** հունիսի 8-ի «Ինչպես են աննաիսրայելյանները սիրում Լեւոն Տեր-Պետրոսյանին» հրապարակումը։

Տիկին Աննան այս անգամ գերազանցեց ինքն իրեն։ Հավատարիմ մնալով տերպետրոսյանական լրագրողական ոճին, նա ԱԺ-ում տեղի ունեցած բրիֆինգի ընթացքում արտահայտված միտքն այն մասին, թե ներդրումները Հայաստանում չեն կատարվում «Երկրապահի» պատճառով, կապում է Հայաստանի Ռամկավար ազատական կուսակցության Հանրապետական վարչության ատենապետ Ռուբեն Միրզախանյանի հեռուստաելույթի հետ։

ՀՌԱԿ Հանրապետական վարչության ատենապետի հեռուստաելույթները ձայնագրված են, դրանցում ընդհանրապես «Երկրապահ» կազմակերպության անունն չի տրվել։ Իսկ ինչ վերաբերում է այն անհեթեթ կապին, որ տիկին Աննայի բերանիկով է ստեղծվում պատգամավոր Մ. Մալխասյանի «Երկրապահների դեմ ելույթ ունեցողները խոսում են թշնամիների բերանով» արտահայտության եւ Ռամկավար ազատական կուսակցության ղեկավարի հարցազրույցում արտահայտված մտահոգությունների եւ նույն պատգամավորի բրիֆինգի ընթացքում արտահայտված մեկ այլ հայտարարության հետ, ապա այս ամենը հենց նույն աննաիսրայելյանական լրագրողական ոճի դրսեւորումն է, որն առարկայապես ապահովում են թե նրա հովանավորները եւ թե պատվիրատուները։

P.S. (Կա նաեւ այդպիսի հեռուստահաղորդում) Ատենապետ Ռուբեն Միրզախանյանի անունն, ի դեպ, հնչել է միանգամայն այլ պատգամավորի՝ Կեսիկյանի կողմից, ըստ որում՝ այլ կոնտեքստում։ Բայց այդ էլ ոչինչ, կարեւորը ոչ թե փաստերի վրա հիմնվելն է, այլ պատվերը կատարելը՝ միշտ հավատարիմ լինելով աննաիսրայելյանական չնաշխարհիկ ոճին։

Սեփ. թղթ.

«ԱԶԳ» ՕՐԱԹԵՐԹ
Հրատարակության Թ տարի
Հիմնադիր եւ հրատարակիչ
«Ազգ» թերթի հիմնադիր խորհուրդ
Երեւան 375010, Հանրապետության 47
Ֆաքս 562863, AT&T (3742) 151065,
e-mail: azg2@arminco.com
Գլխավոր խմբագիր
ՀԱԿՈԲ ԱՎԵՏԻՔՅԱՆ / հեռ. 521635
Խմբագիր
ՊԱՐՈՒՅՐ ՀԱԿՈԲՅԱՆ / հեռ. 529221
Տնօրեն
ՀՐԱՅՐ ԶՈՐՅԱՆ / հեռ. 529353
Համակարգչային ծառայություն / 562941
Apple Macintosh
համակարգչային շարվածքը «Ազգ» թերթի
Ցրումը «Ազգին» պարտադիր է
Նյութերը չեն գրախոսվում ու չեն վերադարձվում
«AZG» DAILY NEWSPAPER
Editor-in-chief
H. AVEDIKIAN / phone: 521635
47 Hanrapetoutian st.,
Yerevan, Armenia, 375010

ընթացիկ

ԲՆՆԱՐԿՈՒՄ

ՀՀ Կենտրոնական բանկը, ինչպես միշտ, արհեստավարժ է, նաեւ՝ բանկային վերահսկողության հարցում

Գնահատեցին բանկային վերահսկողության խնդիրներին նվիրված համաժողովի մասնակիցները

Ինչպես արդեն տեղեկացրել էինք, ՀՀ Կենտրոնական բանկում երկու օր շարունակ ԱՄՀ-ի Նիդեռլանդների ենթաբաժնի 11-անդամ երկրների (հիմնականում արեւելաեվրոպական) ԿԲ-ների ներկայացուցիչները քննարկեցին բանկային վերահսկողության «մարտահրավերները»: Նիդեռլանդների ԿԲ նախագահի տեղակալ Բրոկ Մայերը համաժողովից հետո մամուլի ասուլիսում նշեց, որ կոլեկտիվ փորձի փոխանակումը նպաստում է խուսափելու նման մարտահրավերներից, որոնք իսկապես առկա են գրեթե բոլոր երկրներում: Ի դեպ, պրն Մայերը առանձին շեշտեց, որ ՀՀ ԿԲ-ում կա բանկային վերահսկողության առումով արհեստավարժ մակարդակ: **«Ազգի»** հարցին ի պատասխան, թե ինչպիսի՞ ընդհանուր խնդիրներ ունեն անդամ երկրները բանկային վերահսկողության ոլորտում, պրն Մայերը հայտնեց երկու նկատառում: Ըստ նրա, նախ որեւէ երկրում բանկային ճիշտ վերահսկողություն իրականացնելու համար չպետք է հույսը դնել միայն ԿԲ-ների տարբերական հաշվետվությունների վրա, քանի որ կա դրանց վստահելիության խնդիրը եւ, ամենակարեւորը, խուսափել անտեղի ռիսկերից: ՀՀ ԿԲ խորհրդի անդամ Ռուբեն Վալեսյանն էլ իր հերթին հիշեցրեց եւս մի խնդիր՝ բանկերի վատ մենեջմենթը, որը հաճախ, ինչքան էլ ԿԲ-ի կողմից կատարվի ճիշտ վերահսկողություն, կարող է դառնալ բանկի սնանկացման պատճառ: Ըստ պրն Վալեսյանի, բանկային վերահսկողությունը նշում է միայն խաղի կանոնները առեւտրային բանկերի համար եւ աջակցում աշխատել դրանցով, սակայն, երբ բանկի ղեկավարությունը լավ չի աշխատում, ապա, կարճ ասած՝ «մեղքն իրենց վիզը»: ՀՀ ԿԲ նախագահ Տիգրան Սարգսյանն էլ ի հավելումն դրան մի ռեպլիկ արեց. «Բանկային վերահսկողության ուժեղացումը թեթեւացնում է հասարակության վրա ճնշումը»:

Հետաքրքիր էր Վրաստանի ԿԲ ներկայացուցչի տեղեկատվությունը Վրաստանի բանկային համակարգի մասին: Առեւտրային բանկերի թիվը մեր հարեւան երկրում հասնում է 35-ի: Բանկերի նվազագույն կանոնադիր կապիտալը մոտ 2 մլն դոլար է, իսկ նոր գրանցվողների համար՝ 2,5 մլն (Հայաստանում այդ թվերը համապատասխանաբար 1 եւ 5 մլն են- Գ. Մ.): Հնարավոր է, որ մոտ ժամանակներս մի քանի բանկեր դուրս գան ասպարեզից, ինչը սակայն չի նշանակում որ ամբողջ բանկային համակարգն ունի խնդիրներ. հակառակը, կապիտալիզացիայի մակարդակը բավարար է, կա նաեւ ակտիվների ներգրավման աճ:

Ասուլիսի վերջում ՀՀ ԿԲ նախագահը չէր կարող խուսափել հերթապահ հարցից՝ ԱՄՆ դոլարի ու գերմանական մարկի նկատմամբ վերջին 10 օրում դրամի կուրսի անկման վերաբերյալ: «Հայաստանը պահում է լողացող արտարժույթի կուրսը, ինչը նշանակում է, որ մեզ մոտ կուրսը չֆիքսված է: Տատանումները ամբողջովին ԿԲ ծրագրի սահմաններում են: Հիմնական ցուցանիշը, ինֆլյացիայի մակարդակն է մեր երկրում, որը, ցավոք, գործ մակարդակի վրա է», ասաց նա արտասահմանյան թղթակցի հարցին ի պատասխան:

«Ազգի» այն հարցին, թե ինչ կասի ԿԲ նախագահը որոշ խոշոր առեւտրային բանկերի սնանկացումների, եկամուտների ու ծախսերի առումով բանկային համակարգում առաջացած խնդիրների վերաբերյալ, Տ. Սարգսյանը պատասխանեց, որ 30 բանկի դեպքում մեկ-երկուսը միշտ ունենում են պրոբլեմներ ու սնանկանում: Իսկ ՀՀ բանկերն ընդհանուր առմամբ առողջ են, եւ դրական իմպուլսներ են տալիս: Ինչ վերաբերում է եկամուտների վատթարացմանը, այդ մասին ԿԲ հաշվետվության մեջ հայտարարվել է, հիմնականում պայմանավորված է վատորակ ակտիվների տեսակարար կշռի աճով, տնտեսության իրական հատվածի խնդիրներով, եւ համաժողովը նվիրված էր նաեւ նման խնդիրների քննարկմանը ու թե ինչպե՞ս կարող է ԿԲ-ն կանխարգելել առեւտրային բանկերի ֆինանսական վիճակի վատթարացումը: «Իսկ ինչպե՞ս» հարցին Տ. Սարգսյանի պատասխանը կարճ էր՝ «մեծ դասեր քաղեցինք...»:

ԳԱՅԱՆԵ ՄՈՒՇԵՂՅԱՆ

Շվեդները կողմ կքվեարկեն Հայաստանի անդամակցությանը Եվրախորհրդին

Շվեդ դիվանագետների այցը Երեւան

Երեկ ՀՀ-ում Շվեդիայի դեսպան Սվեն Հիրդմանը (նստավայրը՝ Մոսկվա) ԱԳՆ-ում կայացած մամուլի ասուլիսով ամփոփեց շվեդացի դիվանագետների երկօրյա այցը Երեւան: Պրն դեսպանը տեղեկացրեց, որ օգտակար հանդիպումներ է ունեցել նախագահ Քոչարյանի, ԱԺ խոսնակի, ԱԳ նախարար Օսկանյանի հետ: «Մեզ համար շատ կարեւոր է տեղյակ լինել Հայաստանում, ընդհանրապես Կովկասում տիրող այսօրվա իրավիճակին, քանզի Շվեդիան պատրաստվում է շուտով դառնալ Եվրամիության անդամ եւ ներկայացնել այդ կառույցի տեսակետները նաեւ Կովկասում, նպաստել այս տարածաշրջանում քաղաքացիական հասարակության ձեւավորմանը», նշեց Ս. Հիրդմանը: Պրն դեսպանը ողջունեց Հայաստանի եվրոպական կողմնորոշումը եւ հավաստեց, որ իր երկիրը պատրաստ է հունիսին կողմ քվեարկել Հայաստանի՝ Եվրախորհրդին անդամակցությանը: Պրն դեսպանը նշեց, որ կան համագործակցության տարբեր ծրագրեր: Մասնավորապես տնտեսական համագործակցության, շվեդական ներդրումների առումով պրն Հիրդմանը նշեց, թե այդ մասին խոսել են ՀՀ նախագահի հետ, եւ դեսպանը միտք է հայտնել, որ շվեդական ներդրումներ կլինեն ու կակտիվանան Հայաստանի տնտեսական զարգացմանը զուգընթաց: ՀՀ-ում Շվեդիայի դեսպանատան առեւտրի խորհրդականը նշեց, որ Երեւան կատարած երկօրյա այցին ձեռք բերված ողջ տեղեկատվությունը իրենք տրամադրելու են Մոսկվայում ներկայացուցչություններ ունեցող 100 ֆիրմաների՝ այդպիսով խրախուսելով նրանց համագործակցությունը հայկական ընկերությունների հետ:

Այսօր Երեւանում կմեկնարկեն շվեդական մշակույթի օրեր, մասնավորապես ՆՓԱԿ-ում կբացվի Օսկար Ռոյթ Սվեյթի «Անհայտ ֆիգուրներ» անվամբ ցուցահանդես, եւ կցուցադրվեն երեք ֆիլմեր:

Լ. Գ.

ԱԶԳԱՅԻՆ ԺՈՂՈՎՈՒՄ

«Սա նվնվոց չէ, այլ, թեկուզեւ դառը, ճշմարտություն»

Սկիզբը էջ 1

Անդրանիկ Մարգարյանն իր խոսքը սկսեց պատասխանելով Արշակ Սադոյանին, թե ինչու նախագահ Ռոբերտ Քոչարյանը չի ներկայացել ԱԺ՝ այդ կերպ սատարելով իր նշանակյալ եւ պաշտոնյալ վարչապետին: Անդրանիկ Մարգարյանը ընդգծեց, որ հինգշաբթի կառավարության նիստը նախագահել է անձամբ Ռ. Քոչարյանը, ուստի նրա աջակցությունն աներկբա է. «Այն, ինչ ներկայացնում եմ, ՀՀ նախագահը հաստատել է»: Անդրանիկ Մարգարյանն իր կառավարության հիմնական նպատակը համարեց. «Հայ մարդու, ՀՀ յուրաքանչյուր քաղաքացու համար արժանապատիվ կյանք եւ կենցաղ ապահովելը»: Նա կարեւորեց իր կառավարության կողմից տրված երեք խոստումները. կենսաթոշակների եւ նպաստների կրկնապատկում, բյուջետային հիմնարկների աշխատողների աշխատավարձերի կրկնապատկում, արտահանման ծավալների տարեկան առնվազն 25 տոկոս աճ: Այս երեք խնդիրը կլուծվի 2001-2003 թթ. ընթացքում, 2007-2008 թթ. ՀՆԱ-ն կկրկնապատկվի: Պատգամավորների շարքերում արդարացի հարց ծագեց, իսկ ի՞նչ է մտադիր անել կառավարությունը մինչեւ 2001 թ.՝ 2000-ի մնացած 6 ամիսներին: «Կայունություն» խմբի ղեկավար Վարդան Այվազյանն անկեղծ էր, որտե՞ղ է այն միջոցառումների շարադրանքը, ժամանակացույցը, որի հիման վրա կառավարությունը կիրականացնի իր ազնիվ մտադրությունները: Վարդան Այվազյանին մտահոգում էր նաեւ պետության կառավարիչ դերին վերաբերող ծրագրային հատվածների անորոշությունը: Վարչապետը խոստացավ, որ հունիսի վերջին կառավարությունն արդեն կպատրաստի կոնկրետ ժամանակացույցը եւ կունենա առանձին ծրագրեր բարի կարգախոսների իրականացման համար:

3-4 ամսից ի՞նչ արդյունքներ կարող ենք ունենալ

Արշակ Սադոյանը կրկին վկայակոչելով նախագահ Ռոբերտ Քոչարյանին, Անդրանիկ Մարգարյանից հետեւողականորեն ուզում էր պարզել, թե 3-4 ամիս հետո եւ ոչ թե 2003 կամ 2008 թթ. կառավարությունը ի՞նչ բնագծերի պետք է հասնի, միաժամանակ թափանցիկ ակնարկելով, որ Անդրանիկ Մարգարյանը Ռ. Քոչարյանի օրոք 4-րդ վարչապետն է: «Հայաստան» խմբի անդամ պատգամավոր Ռուբեն Գեւորգյանը եւս բարձրացրեց այս կառավարության ամենախոցելի կողմը՝ ժամանակավոր, անցողիկ... Նա առաջարկեց Անդրանիկ Մարգարյանին նվազագույնը վերանորոգել հոկտեմբերի 27-ին գնդակահարված ԱԺ պատերը. «Վախենում եմ, որ մնացածը չկարողանաք ժամանակի բերումով: Վերանորոգեք ԱԺ դահլիճում քրքրված պատերը»: Անդրանիկ Մարգարյանը հարկադրված էր ողջունել Ռուբեն Գեւորգյանի կանխատեսումները. «Ես ողջունում եմ ձեր կանխատեսումները, որ շուտ դուրս գամ վարչապետությունից եւ ձեզ հետ ընկերություն անեմ ՀՀԿ-ում եւ «Երկրապահում»: **«Ազգին»** հայտնի դարձավ, որ «Երկրապահ» պատգամավորական խումբը որոշել էր բարձրացնել կառավարությանը անվստահություն հայտնելու հարց, սակայն ԵԿՄ նախագահ, ՊՆ փոխնախարար Մանվել Գրիգորյանն անձամբ խնդրել է արմատական տրամադրված պատգամավորներին՝ ի մասնավորի, Ռուբեն Գեւորգյանին, ձեռնպահ մնալ կտրուկ քայլերից:

ՀՅԴ ԱԺ խմբակցության եւ բյուրոյի անդամ Վահան Հովհաննիսյանն իր հարցով երեւան հանեց նաեւ այս կուսակցության զգուշավոր վերաբերմունքը Անդրանիկ Մարգարյանի կառավարության հանդեպ. «Դուք երեք շաբաթ վարչապետ եք աշխատում, հաջողվե՞լ է ձեզ այդ աշխատանքի ընթացքում հանդիպել կոռուպցիայի առանձին կամ զանգվածային դեպքերի»: Ա. Մարգարյանը փորձեց պաշտպանել իր համակարգը՝ հայտարարելով, թե չի ուզում երեւույթն անհատականացնել եւ կոռուպցիայի դեմ պատրաստ է պայքարել օրենսդրական նախաձեռնություններով՝ պետական բարձրաստիճան ծառայողների եկամուտների եւ ծախսերի հաստատագրմամբ:

Անդրանիկ Մարգարյանը չի ցանկանում տեխնոկրատ կառավարության ղեկավար լինել

Անդրանիկ Մարգարյանի ներկայացրած «ՀՀ կառավարության գործունեության ծրագիրը» էապես տարբերվում է մինչ այդ բոլոր վարչապետների, ի մասնավորի՝ Վազգեն Սարգսյանի հեղինակած համանման փաստաթղթերից. նրա ծրագրում խիստ բացակայում են արտաքին քաղաքականությանը, բանակին, ներքին գործերին եւ անվտանգության համակարգին վերաբերող գլուխները: Երեկ ամենից առաջ ՀՅԴ անդամ, ԱԺ պետաիրավական հանձնաժողովի նախագահ Վիկտոր Դալլաքյանը վարչապետի ուշադրությունը հրավիրեց այս հանգամանքի վրա՝ առաջարկելով մեկնաբանել, ապա «Իրավունք եւ միաբանություն» խմբակցության անդամ Հրանտ Խաչատրյանն ամրագրեց. «Ձեր կառավարությունը արտաքին քաղաքականության եւ ուժային ոլորտներում ծրագրեր չի ներկայացնում եւ փաստորեն պատասխանատու չէ՞ դրա համար»: Երեկ մեր հրապարակման մեջ արդեն եզրակացրել էինք, որ կառավարության ծրագրի նման սրբագրումը կարելի է բացատրել տեխնոկրատ նախարարական՝ խորհուրդ կազմավորելու հանրապետության նախագահ Ռոբերտ Քոչարյանի ձգտմամբ. Անդրանիկ Մարգարյանի կառավարությունը նախերգանքն է տեխնոկրատ կառավարության: Բայց Անդրանիկ Մարգարյանն անմիջապես ձերբազատվեց այս մտայնությունից. «Ոչ, ես «Հանրապետական» կուսակցության խորհրդի նախագահն եմ, Սահմանադրությամբ վարչապետը քաղաքական գործիչ է, ես տեխնոկրատ չեմ»: Պատգամավորներին եւ լրագրողներին Անդրանիկ Մարգարյանը հավաստեց, որ ե՛ւ արտգործնախարարությունը, ե՛ւ ուժային կառույցները կառավարության կազմում են, ուստի նրանց միջոցառումների ծրագրերը կիրառվելուց առաջ պետք է հաստատվեն կառավարության կողմից. «Կառավարությունը հաստատում է բոլոր նախարարությունների միջոցառումների ծրագրերը»: Ա. Մարգարյանը նաեւ քանիցս շեշտեց, թե այս կառավարության ծրագրերի պատասխանատուն միայն նախագահ Ռոբերտ Քոչարյանը չէ, այլեւ ինքը՝ որպես Ռոբերտ Քոչարյանի կողմից նշանակված գործիչ:

Երբ Վիկտոր Դալլաքյանը վարչապետից հետաքրքրվեց, թե ինչու ԼՂՀ հիմնահարցը շրջանցված է կառավարության ծրագրում, Ա. Մարգարյանը պատասխանեց. «Մեր դիրքորոշումը նույնն է, Ղարաբաղը Հայաստանի բաղկացուցիչ մասն է»: Եվ արագ հավելեց, թե առ այսօր Հայաստանում եւ Արցախում չկա Ղարաբաղի տնտեսական զարգացման եւ պաշտպանունակության ամրացման համալիր ծրագիր: Գուցե մատնանշելով նման բացթողումը, վարչապետը կփորձի շտկել իրավիճակը: Կանխելով որեւէ հարցադրում՝ վարչապետն անձամբ բարձրացրեց Մեղրիի խնդիրը. «Կառավարությունում եւ «Միասնություն» դաշինքում այդպիսի խնդիր չի քննարկվում: Այդպիսի խնդիր գոյություն չունի, եւ մենք աննպատակահարմար ենք համարում հարցը բարձրացնելով՝ շահարկումներ կատարելը»: Վարչապետն անընդունելի համարեց «Հանրապետական» կուսակցության հասցեին հնչող մեղադրանքները, թե վաղեմի ազգայնական կուսակցությունը քաղաքական կոնյունկտուրայի պահանջներից ելնելով՝ հրաժարվում է իր արմատական ազգայնական դիրքորոշումներից՝ հարմարվելով նախագահի մոտեցումներին:

Ի պատասխան բոլոր համառ պնդումների, թե ո՞վ է լինելու իր գործունեության խոչընդոտը՝ Անդրանիկ Մարգարյանը փաստեց. «Ես ակնարկներ չեմ ուզում անել եւ չեմ ուզում ձեր ասածների մեջ ակնարկներ տեսնել: Այսօր ՀՀ Նախագահը եւ կառավարությունը հստակ նպատակ են դրել՝ կողքից ով կխանգարի, պատասխան կստանա»: Արձագանքը մարտաշունչ էր, սակայն առանց հասցեատերերի մատնանշման, իսկ ԱԺՄ պատգամավոր Արշակ Սադոյանը եզրափակեց. «Հայաստանում ձեռնոցներ չկան, եւ ոչ թե ձեռնոցի, այլ կոշիկի պես փոփոխվող կառավարությունները կատարելո՞ւ են իրենց ծրագրերը»:

Դիմանկարի էսքիզներ

Լեւոն Խուրշուդյանի հիշատակին

Լ. Ս. Խուրշուդյանն 60-ականների սերնդի թեեւ կրտսեր, սակայն կարկառուն ու տիպական ներկայացուցիչն է:

Շատ հաճախ նրա անունը մնացել է ստվերում, իր ջուրը երբեք աղմուկ չի բարձրացրել, սակայն հետեւողականորեն հետամուտ է եղել ազգային պատմության ճշմարտացի հետազոտմանը, բուն ազգային արժեքները ժողովրդին վերադարձնելու գործին: Առանձնապես չի փափագել փառքի ու մեծարման: Լ. Խուրշուդյանի ողջ գիտակցական կյանքն անցել է ինչ-որ չափով անտես նաեւ շատ տեսանելի դիմակայության մթնոլորտում: Նա ընդդիմության մեջ է եղել հենց «էն գլխից»...

Օրվա իշխանությունների հանդեպ յուրօրինակ ընդդիմության մեջ էր նրա սերունդը: Ավելին, կոմունիստ Լ. Խուրշուդյանն ընդդիմություն էր հենց կառավարող համայնավարական կուսակցական շարքերում: Նա երբեք չհաշտվեց ժամանակի հայ համայնավարների ապազգային կեցվածքների հետ: Թեեւ երբեմն ստիպված էր տեղի տալ, արտաքնապես գնալ զիջումների: Կարող էր դասավանդել «գիտական կոմունիզմ» առարկան, սակայն ասելիքն ու պահանջն այլ էին:

Առաջիններից մեկը լինելով, խիզախեց ճշմարտացի խոսք ասելու հայոց ազգային-քաղաքական կուսակցությունների անցած պատմական ուղու մասին (իհարկե, խիստ որոշակի շրջանակներում, որքանով հնարավոր էր): Այն, ինչ չէր կարողանում եւ հնարավոր չէր ասել գրավոր խոսքում, փորձում էր խելամիտ զգուշությամբ, անկեղծ ու անաղմուկ ներկայացնել բանավոր խոսքով:

1977 թ.-ից նա գլխավորել է պետհամալսարանի հայոց պատմության ամբիոնը: Ովքեր թեկուզ մեկ անգամ ունկնդրել են նրան, կարող են վկայել Խուրշուդյան-դասախոսի հռետորական ու մանկավարժական անուրանալի ունակությունների եւ հմայքի մասին: Նրա օրոք աստիճանաբար այլ բնույթ եւ բովանդակություն ստացան հայոց պատմության դասավանդման ոճն ու մեթոդները, աճեց ընտրված ուղղության նպատակասլացությունը:

Լ. Խուրշուդյանը միանգամայն օբյեկտիվ ու ճշմարիտ դիրքորոշում որդեգրեց հայ ազգային-ազատագրական շարժումների, հայդուկային կռիվների, 19-րդ դարավերջի եւ 20-րդ հարյուրամյակի հայոց պատմության կարեւորագույն այլ հիմնահարցերի վերաբերյալ: Եվ մանավանդ անդադրում ճիգերով մաքառեց հայկական հարցի պատմությունն ու էությունը խեղաթյուրող հակագիտական ու հակապատմական տեսությունների դեմ:

1988 թ. փետրվարյան օրերին եկավ երկար սպասված ազգային զարթոնքի պահը... Ի թիվս այլոց, Լ. Խուրշուդյան-հայորդին ողջ հոգով գնծություն ապրեց ժողովրդի հավաքական ընդվզումի համար, քանզի քաջ գիտակցում էր, որ հայ ժողովուրդն այս հզորացունչ պոռթկումով նախ եւ առաջ ազատագրվում էր իր պատմության նախորդ էտապում պարտությունների հոգեբանական ծանր բեռից: Թեեւ այդ օրերին իր անունն արդեն համաժողովրդական լայն ճանաչման էր հասել, սակայն նա չտատեց հայր կամ առաջնորդ դառնալու իր ժողովրդին: Պատճառներից էականը նաեւ հայ մտավորականի մտական կասկածն ու տագնապն էր շարժման որդեգրած ռազմավարական ուղու հանդեպ: Իսկ կասկածի ու տագնապի շատ հիմքեր կային: Դեռեւս 1989-90 թթ. մի շարք հայ պատմաբաններ անսխալ կողմնորոշվելով, շարժման հործանքում իրարից զատեցին ազգայինն ու ապազգայինը, մնայունն ու անցողիկը՝ հստակ դատապարտելով փոքրոգիս օրերի ծնած բացասական երեւույթները: Անզեն աչքով անգամ նկատելի էր, թե ոմանք շարժման ալիքներին ապահով բազմած, ինչպես են ճանապարհ հարթում միայն ու միայն յուրյանց իշխանությունը հաստատելու:

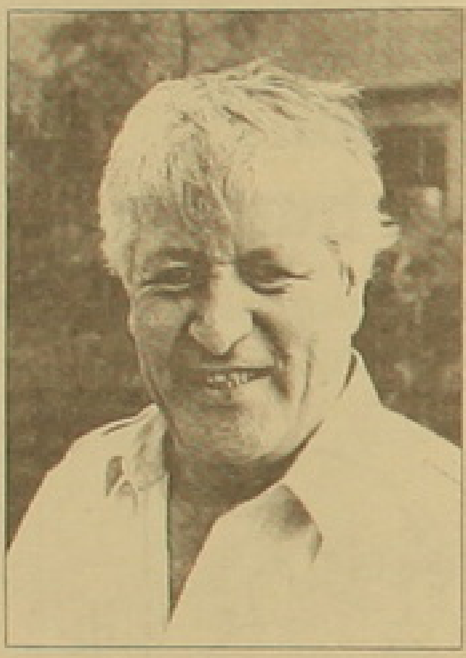

Ահա այս էր պատճառը, որ կոմունիստական իշխանությունների օրոք ընդդիմադիր հոգեկան տառապանքը լիովին վայելած հայ պատմաբան Լ. Խուրշուդյանը եւ իր զինակից ընկերները կրկին եւ օրինաչափորեն հայտնվեցին արմատական ընդդիմության շարքերում: Այլ կերպ լինել չէր կարող, քանզի իր ու իր նմանների կռիվն ազգային-հասարակական կյանքում շիտակ, ուղղամիտ, անշահախնդիր ու անխաբար հարաբերությունների արմատավորելուն էր ուղղված: Եվ կրկին դիմակայության, ներքին տառապանքի շարունակվող տարիներ ու հուզախռով դրամա...

Այս անգամ ազգային ընչի տեր հայ պատմաբանները, հրապարակախոսներն ու գրականագետները ուժերի գերագույն լարումով հզոր դիմակայություն են ցույց տալիս Հայաստանում իշխանությանը տիրացած «ժողովրդավարական» ուժերին՝ ՀՀՇ-ական վարչախմբին:

Դեռեւս 1990 թ. մայիսին «Խորհրդային Հայաստանում» հրապարակված «Հայոց համազգային շարժում կազմակերպությունը եւ հայկական հարցը» հոդվածում անվանի պատմաբանը կանխագուշակել է այն բոլոր աղետները, որոնք սպասվում են Հայաստան-երկրին ու համայն հայությանն այն ուժերի կողմից, որոնք անազնիվ մեթոդներով վարկաբեկում եւ ասպարեզից հեռացնում են հայ մտավորականության տաղանդավոր ներկայացուցիչներին, մերժում պատմական դարավոր փորձով հաստատված կողմնորոշումները, փոխարինում են դրանք օտարամիտ կարգախոսներով, խեղաթյուրում են հայկական հարցի բովանդակությունը, թուլացնում են հայ ժողովրդի զգոնությունը պանթուրքիզմի սոսկալի վտանգի առջեւ:

1994 թ. Լ. Խուրշուդյանը լույս ընծայեց «Հայկական հարցը» աշխատությունը, որում անաչառ քննադատության ենթարկեց հայկական հարցի շուրջ գոյություն ունեցող բյուր տեսակետները, նորովի իմաստավորելով հայկական հարցի բովանդակությունը: Այդ աշխատությունն ուշադրության ու նաեւ ջերմ ընդունելության արժանացավ հայ հասարակայնության տարբեր ոլորտներում:

Վերջին տարիներին, ի թիվս այլ պատմաբանների ու ազգային գործիչների, նաեւ Լ. Խուրշուդյանի հաստատակամ, համառ ճիգերով ու ջանքերով գոյավորված համազգային-համընդհանուր դիմակայությամբ կասեցվեց այն կործանարար կուրսը, որով առաջնորդվում էին օրվա իշխանավորները՝ հատկապես Հայաստանի արտաքին քաղաքականության բնագավառում:

Հրատարակության պատրաստ էին երկու նոր, ծավալուն աշխատությունները («Հայոց ազգային գաղափարախոսությունը», «Հայաստանի բաժանումը 1920 թվականին»), երբ վրա հասավ անակնկալ ողբերգական մահը: Հայ հասարակական-քաղաքական միտքը ծանր կորուստ կրեց եւ խորապես սգաց անվանի պատմաբան, հրապարակախոս ու հասարակական գործիչ Լ. Խուրշուդյանի անժամանակ մահը: Նա կյանքով ու եռանդով դեռ շատ լեցուն էր, դեռ շատ ու շատ բաներով կարող էր օգտակար լինել հայրենի ժողովրդին, Հայ դատին:

Նրա եւ իր սերնդի կյանքի ու գործի իսկական գնահատման եւ իմաստավորման ժամանակը դեռ նոր է գալու...

ԱՐՍԵՆ ԿԱՐԱՊԵՏՅԱՆ
Պատմական գիտությունների թեկնածու

Կենսագրությունը Անտոնի

Այս հուշագրության հեղինակը Մեծ եղեռնի հրեշավոր օրերի ականատեսն է: Սակայն իր հուշատետրում չի ընդգրկել այդ սարսափելի դրվագները: Այստեղ պատկերված է արեւմտահայ մի գերդաստանի կյանքն ու կենցաղը մինչեւ դարասկզբի արհավիրքն ու մեր տպագրած հատվածներում, դրան հաջորդող տարիները: Ծայրահեղ չքավորությանը, չարաչար աշխատանքին ու կարճատեւ ուրախություններին հաջորդող մեծ դժբախտությունների, բռնամուց, համաճարակից, քաղցից ու ցրտից պատսպարվելու հիշողությունների կողքին խառնել են մյուսները: Հեղինակը իր մասին գրել է երրորդ դեմքով:

Արդեն Անտոնը լավ սովորել էր արհեստը, ծառայում էր: Բաքում նոր գնացած ժամանակը շատ նեղություն կրեց, բայց շուտ եղում սկեց: Մի քանի ժամանակ Անտոնը աշխատում էր: Դրանից հետո ընկավ հիվանդանոց: Այս անգամ շատ լավ էր պահում, բայց հոր եւ եղբոր մահը չէր իմացել: Շարունակ նամակներ էր ստանում, գրում էին, որ ողջ եւ առողջ են: Ինչ չէին տալիս Անտոնին հոր ու եղբոր մահը: Այսպես հասավ մինչեւ 1917 թիվը, այդ ժամանակ հերթով արձակուրդ էին գնում: Երբ հերթը հասավ մեր Անտոնին, մայիսի տասներեքն էր, եկավ տուն: Ինչ սեւուկուռ տուն, ոչ հայր տեսավ, ոչ եղբայր՝ երկուսն էլ մեռած էին: Ինչ անեն խղճալին, մի ամիս իրավունք էր առել, եթե նորից գնար ծառայության, գերդաստանը կմնար անտեր, անպաշտպան: Խղճալին եկավ գնաց Տանկյաստան, Դիլիջան, իր հորեղբոր որդու մոտ: Այդ ժամանակ ռուսը գնացել էր մինչեւ Մամախաթուն, Մուշին մոտեցել էր: Անտոնը գիտենալով, որ էլ ռուսը ետ չի գնա, վճռեց գնա այնտեղ ապրի: Երբ որ գնաց հորեղբոր որդու մոտ, պատմեց իր դրությունը, նա ասավ, որ մի քանի տուն իրավունք է առել, որ գնան Ալաշկերտի սահմանը, մի շատ լավ գյուղ: Արի միասին գնանք այդ գյուղը: Անտոնը համաձայնվեց, գնաց, սկսեց խոտ քաղել եւ տուն շինել: Մինչեւ աշուն տունը փոխադրեց այդ գյուղը: Շինել էր մի մեծ գոմ, մեկ տուն եւ ուրիշ շենքեր: Անտոնը ուներ շատ լավ տնտեսություն՝ չորս եզ, յոթ կով, երկու մասակ, մեկ ձի, քառասուն ոչխար, շատ հեր: Այդ ձմեռ բոլորը նրա մոտ էին հավաքվում, խոսում ու ծիծաղում, բայց երկար չտեւեց: Երբ մտան 1919 թիվը, փետրվարի վերջին գաղթեցին: Գալով հասան Ղարաղալուս: Նորեն սուս լուռ էրով խաբեցին, թե անգլիացիք գալիս են մեզ օգնելու: Այդ տեղից Անտոնը իր բոլոր անասունները տարավ իր աներանց գյուղը՝ Շատեւան, իսկ տան ապրանքը թողեց Ղարաղալուս, որ նեղ ընկած ժամանակ այդ տեղից փախնեն, որովհետեւ գյուղից դուրս ելնել չէր կարելի: Անցավ մի քանի օր, նորից սկսվեց գաղթը: Խեղճ Անտոնը թողեց իր անասունները աներանց տանը, առավ միայն եզները, եկավ նորից Ղարաղալուս: Գնացին Սարիղամիշ: Օգնեց աներանց ծնողները եւս տարավ Սարիղամիշ: Մի շաբաթ չմնացին, էլի գաղթը սկսվեց: Վերջապես եկավ հասավ մինչեւ Երեւան: Անտոնը փախավ Դիլիջանով, Սեւանով հասավ մինչեւ Դրխբուլաղա Քուռ գյուղը: Այնտեղ մնացին մինչեւ աշուն: Բայց Շատեւան մնացած անասունները մնացին թուրքին: Անտոնը եկավ Երեւան, աշուն էր: Այդտեղից գնաց Իգդիր, որ անցնի Կողբ ու այնտեղից Կաղզվան, որովհետեւ խաբում էին, թե ճամփեն բացվել է: Բայց ինչ բացվել, որ այդտեղի քրդերը մարդ կուտեին: Մնացին խեղճերը շիվարած: Անտոնը երկու ամսից նորից ետ դարձավ Իգդիր, բայց շատ նեղություն կրեց: Ոչ եզ մնաց, ոչ ֆուրգոն, բոլոր եղած-չեղածը ծախեց, հազիվ հասավ Լենինական: Բայց մենք մոռացանք, որ գաղթի ժամանակ մեռան Անտոնի մայրը եւ փոքր տղան: Շատ սարսափելի ժանտախտ ընկավ, շատ մարդիկ մեռան: Անտոնի մի աղջիկը եւս մեռավ: Որ հասան Լենինական շատ չարչարվելուց հետո, Անտոնը նորաս ստացավ ընկերոջ միջոցով, որ անորթությունից, սովից ազատվի: Հազիվ խելքը եկել էր գլուխը, հանկարծ սովից մեռան երկու տղա, մեկը վեց տարեկան, մեկը յոթ տարեկան, երկուսն էլ մեկ օրում: Մեկին ինքը շալակեց, մեկին՝ կինը, տարան գերեզմանոց, որ այնտեղ պահ տան հողին, բայց այդտեղ էլ չթողեց դարաղոլը, ասելով, թե իրավունք չկա առանց թղթի: Խեղճ Անտոնը տարավ արտում փոս փորեց, երկուսին միասին թաղեց այդտեղ: Դրանից հետո եկավ Սարիղամիշ, մայիս նոր էին մտել: Այդտեղ նորաս տվին, գործեր շատ կար, բայց ինչ արած, որ այս անգամ էլ հիվանդ էր Անտոնի մի հատիկ տղեն՝ անունը Լեւոն: Հանկարծ ծանոթ ընկերոջ հետ նախանգամետի որդին եկավ Սարիղամիշ, մի ըշխավ ուզեց Անտոնից: Երբ խոսում էին, տեսավ հիվանդին: Ասաց. «Ես քուրը կտամ այսինչ հիվանդանոց»: Նախանգամետի որդու կարգադրության շնորհիվ, ընդունեցին հիվանդանոց: Բայց երկար չմնաց հիվանդանոցում: Անտոնի տղային չկարողացան լավացնել, ավելի վատ եղավ հիվանդը: Ուղարկեցին Ղարսի ծոռի կազարմաները, ամերիկյան հիվանդանոցը: Այնտեղ ընդունեցին, երկու ամիս մնաց, լավացավ, տարան որբանոցը: Այդ ժամանակ Անտոնի փեսան ծառայում էր, Ղարսում զինվոր էր: Անտոնի տղին փախցրեց բերեց Սարիղամիշ, հանձնեց հորը: Այդ ժամանակ 1920 թիվն էր: Անտոնը գյուղում ցանք ուներ, իսկ տունը Սարիղամիշն էր: Երբ Անտոնն ու կինը գնացին իրենց քաղ ու կալը պրծան, մի տղա եղավ Անտոնին: Մկրտեցին անունը Վաչիկ: Յոթ օրվա ծնված էր, փախան, գաղթեցին: Ոչ մալ ունեին, ոչ սայլ, առան իրենց երեխեն ու ընկան ճամփա: Այդ ժամանակ թուրքը Սարիղամիշը վերցրեց, տղեն էլ այնտեղից էր փախել: Ոչինչ չէր վերցրել, բացի հագուստից: Այսպես կորցրին իրար:

Անտոնը եկավ մինչեւ Ղարս, այդտեղից բռնին տարան գերի: Կինը ու երեխան մնացին անտեր: Անտոնին ուղարկեցին Լենինական: Գնաց քաղաքի մեջը, հարցրեց որդուն, իմացավ, որ Սարիղամիշում է: Եկավ գտավ, ուղարկեց, որ գնա մորը բերի Ղարսից: Այդ ժամանակ քեռին էլ գնացել էր քրոջ մոտ, Ղարս: Անտոնը ասաց որդուն, թե շուտ հասի մորդ ու մորքուրիդ բեր: Լեւոնը գնաց հարեւան պառավի հետ: Երբ կհասնեն Մազրվա կայարան, թուրքերը կբռնեն պառավին կսպանեն: Լեւոնին կտանեն կայարան: Հասկանալով, որ իրեն պիտի սպանեն, վայր կընկնի գծի վրա, ջրերի մեջը: Թուրքերը կզարկեն բռով գլուխը երկու տեղով կվիրավորեն, մի տեղով էլ քուլը ու մեջքը: Վերջապես արյունի մեջ կորած կթողնեն կհեռանան թուրքերը, կարծելով, որ մեռած է, բայց տղան խելքը գլուխը գալով, փորի վրա ընկնելով, եկավ հասավ հորը: Անտոնը տղին դրեց սարիղամիշեցիների սելերի վրա, եկավ հասավ Լենինական: Տարավ որբանոց շալակելով: Որբանոցի կառավարիչը վիզը հաստ, փորը ուռած մի մարդ էր: Չընդունեց Անտոնի որդի Լեւոնին: Չհարգելով Անտոնին ասաց. «Դու էլ պետք է սատկեիր, քո տղան էլ: Ինչի չես կռվում թուրքի դեմ»: Ուրիշ շատ անհարգ խոսքեր ասաց: Նորից Անտոնը վերցրեց որդուն, շալկելով եկավ քաղաք, այդտեղից փախան, եկան հասան Նալդաղլու, իր ծանոթ հովիվի տունը: Այդ ժամանակ թուրքը, որ Ղարսը կվերցնի, Անտոնի կինը վագոնի վրայից իր քրոջ հետ ցած գալով, կփախչեն դեպի բերդը՝ իջնելով մինչեւ Բզովդարա: Այդտեղից Անտոնը գնում է Բզովդարա վիրավոր որդու հետ, գտնում է կնոջը՝ ոտքերից վիրավորված: Բոբիկությունից ոտքի տակից արյուն է գնում: Անոթի, ծարավ ընկնում են նրանց սայլերի հետեւը, գնում են մինչեւ Քոլագիրան: Մի քանի օր մնում են այդտեղ, այդտեղից անցնում են Ջալալօղլի: Այդտեղից Անտոնը ջոկում, սայլերից առնում իր կին ու երեխեքը, դեսուդեն ընկնելով գնում է մինչեւ մի հույնի գյուղ: Մինչեւ այդ գյուղը Լեւոնի վերքերը բոլորովին կլավանա առանց մի բժշկի: Փառք տալով աստծուն, կմնան այդտեղ: Ոչ ուտելիք, ոչ վառելիք: Մի լավ շինել, մի պիջակ կար Լեւոնին, ծախեցին, մի քանի օր ապրեցին: Այդ գյուղից գնացին մինչեւ Իխհաս, որ անցնեն Վրաստան, բայց չկարողացան, նորից ետ դարձան: Անտոնը շատ խնդրեց հույների տերտերին, որ գնում էին Յունաստան, իրեն էլ տանեն: Հավատացնելով, որ իր քեռիները հույներ են եղել, համոզեց տերտերին եւ մի քանիսին: Նրանք էլ հոժարացան: Այդ ժամանակ Անտոնը իրեն բախտավոր կարծեց: Բայց շուտով եկան պատմեցին, թե ալիքները լույս, բոլշեւիկը եկավ Ղարաքիլիսա: Անտոնը հույնի գյուղից հետ է դառնում, դեպի Բզովդարա: Մի գիշեր այդտեղ մնալով՝ անցնում է Հաջամալու: Իմանալով, որ թուրքը դեռ այդտեղ է, ճարը կտրված գնում է Չորուտ, որտեղ ծանոթ ուներ: Այս անգամ, որ տեսան Անտոնին այդ դրության մեջ, շատ զարմացան ու խղճահարվեցին: Ընդունեցին Անտոնին ու իրենց մոտ պահեցին: Աշխատեց մի ծեր, պահեց իր գերդաստանը: Քանի երկու թվին աշխատավ Մելիքյանց: Առավ իրան համար գործիքներ, տեղաշոր, շատ նեղություն քաշելով ելավ գարուն, սկսեց աշխատել, գալ հասնել Ապարան: 1922 թվի քաղի ժամանակ էր: Քիչ ապահովվեց իր գերդաստանը: Դրանից հետո շինեց Բաշ-Ապարանի դպրոցը, 1923 թվին: Իսկ 1924 թվին շինեց տպարանի շենքը: Սովորեցրեց որդուն՝ Լեւոնին, սկսեց լավացնել տնտեսությունը: 1927 թ. հունիսի չորսին շինեցին Ալի Քուչակի շրջգործկոմի շենքը: Հուլիս ամսի տասնհինգին պսակեց որդուն: Շատ լավ հարսանիք արեց Անտոնը: Բաշ-Ապարան գալու ժամանակ ուներ երկու տղա, իսկ հետո ունեցավ երկու աղջիկ եւ երկու տղա, բայց մի տղան մեռավ: 1929 թվին ունեցավ գումարը ինը նաֆար: 1927 թ. մայիսի մեջն էր, երբ Անտոնը գալիս էր Թիֆլիսից, գնացել էր աշխատանքի: Վագոնում պատահեց երեք քրդի: Ձյուն էր այդ ժամանակ, երբ հասան Սպիտակ ասված գյուղը, անցան ճանապարհով, բարձրացան սարով, որ գալիս է դեպի Բաշ-Ապարան: Բայց ինչ չարություն մտածին այդ քրդերը: Կարծեցին, որ Անտոնը գալիս է Թիֆլիսից, ուրագը հետը, ինքը վարպետ, փող շատ կունենա անպատճառ: Անտոնը լսում է, բայց չի հայտնում, որ ինքը հասկանում է քրդերեն: Որքան որ խոսում են, նա չհասկանալու է տալիս՝ հասկանալով դրանց միտքը: Բայց ինչ արած, որ արդեն բարձրացել են մինչեւ սարի կեսը: Դրանք խոսեցին իրար հետ քրդերեն, ասելով, որ դեռ դու սպասիր, հասնենք մինչեւ այն քարի տակը, քեզ կհանգստացնենք: Բայց երբ կհասնեն այն քարի մոտը, Անտոնը ասում է, թե դուք նստեք, ես քիչ «ոսպ ծամիմ» ելնեմ գամ: Դրանք ապահով նստում են, կարծելով իրենց նպատակին են հասած, բայց Անտոնը քիչ որ հեռացավ՝ սկսեց փախչել: Դրանք շատ սպասին, տեսան, որ Անտոնը ուշացավ, չեկավ, իրենց խաբեց: Ընկան հետեւից, բայց ուր կարող են հասնել: Սան եկան դես ու դեն, երբ որ ելան սարի գագաթը, ինչ տեսնեն, որ արդեն Անտոնը հասել է ճամփու մոտը: Այսպես ազատվավ քրդերու ձեռից մեր Անտոնը՝ լեզու հասկանալու շնորհիվ:

Գրող՝ ԱՆՏՈՆ ԱՂՐԻԽԱՆՅԱՆ,
1927 թվին, հունվար ամսին
Նյութը մշակել եւ խմբագրության է

ԱԶԳ

հարաբերություններ

Հայաստանը 2000 թ. միջազգային կազմակերպություններին վճարելու է 1,8 մլն ԱՄՆ դոլար

«Ազգի» հարցերին պատասխանում է ՀՀ ԱԳՆ միջազգային կազմակերպությունների վարչության պետ Վահրամ Կաժոյանը

- Պրն Կաժոյան, շուտով Հայաստանը կդառնա Եվրոպայի խորհրդի անդամ: Ինչքա՞ն է կազմելու Հայաստանի անդամավճարը ԵԽ-ին:

- Դեռեւս ճշգրտված տվյալներ չկան: Հայաստանը ԵԽ-ի շրջանակներում գումարներ վճարում է այսպես կոչված «Բաց, մասնակի համաձայնագրին», որը բնական եւ տեխնոլոգիական մեծ աղետների ժամանակ օգնում է համաձայնագրին մասնակից երկրներին: Այդ գումարը Հայաստանի համար տարեկան կազմում է մոտ 2000 դոլար, սակայն ստանում է շատ ավելի մեծ օգնություն աղետների կանխարգելման ծրագրի շրջանակներում: Դժվարանում եմ ասել՝ ինչքան կլինի ԵԽ-ի անդամավճարը, դրանք կհաշվարկվեն:

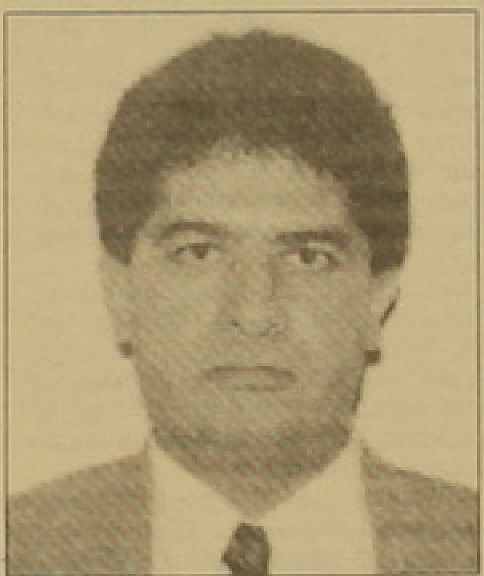

- Հայաստանն անդամակցում է 50-ից ավելի միջազգային կազմակերպությունների, ԱՊՀ շրջանակներում գործող 16 կազմակերպությունների: Ո՞վ է որոշում, թե ինչ սկզբունքով է մեր երկիրը դառնում այս կամ այն կազմակերպության անդամ:

- Հարցը հետաքրքիր է, առավել եւս հաշվի առնելով մեր երկրի դժվարին նյութական պայմանները: Երբ նայում ենք կազմակերպությունների ցուցակին, տեսնում ենք, որ դրանք այն կառույցներն են, որոնց անդամ են աշխարհի գրեթե բոլոր երկրները: Հարցը կարելի է դնել այս ձեւով. որքանով ենք կարողանում մեր անդամակցությամբ օգտագործել ի շահ մեր ժողովրդի՝ այդ կազմակերպություններից ընձեռվող հնարավորությունները: Այդ կազմակերպությունները տարբեր են՝ քաղաքական, ֆինանսական, տնտեսական, որոշակի մասնագիտական ուղղություններով: Դրանցից մի մասը զգալի օժանդակություն է ցուցաբերում Հայաստանին, մյուսներն ավելի պակաս: Այդ նույն կազմակերպությունները տարբերվում են խստության աստիճանով՝ չվճարումների պարագայում: Կան կազմակերպություններ, որոնց տարեկան գումարը չվճարելու դեպքում հետեւում են խիստ պատժամիջոցներ. երկիրը զրկվում է ձայնի իրավունքից, կարող է անդամակցությունը կասեցվել: Կան կազմակերպություններ, որտեղ որոշումները կատարվում են կոնսենսուսով, ինչպես ԵԱՀԿ-ն, անդամավճարները չվճարելու դեպքում որեւէ պատժամիջոց չի կարող կիրառվել:

- Հայաստանը միջազգային կազմակերպություններին պարտք է շուրջ 18 մլն դոլար: Եղե՞լ է դեպք, երբ Հայաստանը զրկվել է ձայնի իրավունքից կամ կասեցվել է անդամակցությունը:

- Շատ տարբեր են միջազգային կազմակերպությունների քաղաքականությունները: Օրինակ, Առողջապահության համաշխարհային կազմակերպությանը Հայաստանը պարտք է մոտ 2,5 մլն դոլար, բայց, ըստ այդ կազմակերպության կանոնադրության, երկիրը չի զրկվում օժանդակությունից՝ դեղորայք, բժշկական սարքավորումներ եւ այլն: Այս տարիներին Հայաստանը որեւէ անգամ չի զրկվել ձայնի իրավունքից. երբեմն դա հնարավոր է լինում անել վերջին պահին՝ վճարելով գումարը, երբեմն՝ դիվանագիտական հնարքների միջոցով: Այսպես, անցյալ տարի Յունեսկոյում ձայնի իրավունքից չզրկվելու համար Հայաստանը պետք է վճարեր 800 հազար դոլար: Բյուջեով նախատեսված էր 334 հազար դոլար, որը մեծ դժվարությամբ ստացանք: Պակասուրդի համար ստիպված եղանք ելույթ ունենալ Յունեսկոյի ֆինանսական հանձնաժողովում, բացատրեցինք մեր երկրում ստեղծված ներքաղաքական իրավիճակը, կոչ արեցինք հանձնաժողովի անդամներին պահպանել մեր բոլոր իրավասությունները:

- Ինչպե՞ս, ի՞նչ սկզբունքով է որոշվում, թե Հայաստանը որքան գումար է վճարելու ՄԱԿ-ին կամ Յունեսկոյին:

- Սկզբունք կա, սակայն ամեն տարի ՄԱԿ-ի անդամ երկրները, առավել եւս այն երկրները, որոնք խոշոր գումարներ են վճարում, վիճաբանություններ, քննարկումներ են լինում: Կա վճարումների սանդղակ: Հայաստանի բախտը չբերեց նրանով, որ երբ 1992-ին անդամակցեցինք ՄԱԿ-ին, այն ժամանակ գործող վճարումների սանդղակի համար հիմք էին ծառայում նախորդ տասնամյակի երկրի համախառն ներքին արտադրանքի ցուցանիշները: Դրա հիման վրա երկիրը դասվում էր այս կամ այն զարգացածության չափանիշներին, եւ վճարումները հիմնվում էին հաշվի առնելով բարեկեցության աստիճանը: 80-ական թթ. Հայաստանը համարվում էր բարվոք երկիր, եւ ստիպված ահռելի չափերի գումարներ էինք վճարում: Ներկայումս վճարումների սանդղակը փոխվել է. վճարումների համար հիմք են ծառայում նախորդ երկու տարիների ՀՆԱ-ի ցուցանիշները: Եթե 1992-ին Հայաստանը ՄԱԿ-ին վճարում էր ընդհանուր բյուջեի 0,12 տոկոսը, 2000 թ. համար այդ գումարը 0,006 տոկոս է կազմում, մոտ 60 հազար դոլար:

- Հայաստանի ընդհանուր վճարը միջազգային կազմակերպություններին այս տարվա համար կազմում է շուրջ 1,8 մլն դոլար: Այս գումարի մեջ մտնում է նաեւ այդ կազմակերպություններում Հայաստանը ներկայացնող չինովնիկների աշխատավարձերը, գրասենյակային ծախսերը: Օրինակ, ԱԺ խոսնակ Արմեն Խաչատրյանը երկու շաբաթով մեկնում է Սանկտ Պետերբուրգ՝ մասնակցելու ԱՊՀ շրջանակներում գործող ինչ-որ կազմակերպության կոնֆերանսի: Ո՞վ է վճարում այդ ծախսերը, դրանք է՞լ մտնում են 1,8 մլն դոլարի մեջ:

- Դրանք որեւէ կապ չունեն կազմակերպությունների անդամավճարների հետ: Գործուղումները ֆինանսավորվում են պետբյուջեի առանձին տողով: 1,8 մլն դոլարն այն գումարն է, որը հաստատվել է ԱԺ կողմից: Հուսանք, որ բյուջետային դժվարությունները չեն խանգարի այդ 1,8 մլն-ը վճարելու: Երբ հաշվի ենք առնում երկրում տիրող սոցիալական վիճակը, անշուշտ, այդ գումարը փոքր չէ: Բայց պետք է հաշվի առնել մի քանի չափանիշներ: Նախ, եթե անդամակցել ես որեւէ կազմակերպության, վերցրել ես պարտավորություններ, պետք է կատարես: Եթե ի վիճակի չես վճարել, պետք չէր անդամակցել: Անգամ կազմակերպությունից դուրս գալը փրկություն չէ, որովհետեւ այդ նույն կազմակերպությունն ունի խիստ քաղաքականություն՝ դուրս գալու պարագայում: Եթե ուզում ես լինել կազմակերպություն, պետք է վճարես բոլոր պարտքերը, ընդ որում՝ ավելի կարճ ժամանակամիջոցում: Մյուս կողմից, օրինակ, Առողջապահության համաշխարհային կազմակերպությունը միայն 1999-ին Հայաստանին ցուցաբերել է ավելի քան 10 մլն դոլարի օժանդակություն, մինչդեռ մեր պարտքն այդ կազմակերպությանը կազմում է 2,5 մլն դոլար: Այսինքն՝ այն, ինչ վճարում է պետությունը լավ աշխատանքի դեպքում, տասնապատիկ ավել վերադառնում է երկիր զանազան ծրագրերի ձեւով:

- Կարելի՞ է ասել, որ աշխարհի երրորդական երկրների համար, ինչպիսին Հայաստանն է, ձեռնտու է միջազգային կազմակերպություններին անդամակցելը: Միեւնույն ժամանակ, սակայն, այդ անդամակցությամբ երրորդական երկրները ստիպված են աշխարհի գերհզոր տերություններին զիջել իրենց անկախության մի մասը:

- Միջազգային կազմակերպություններին անդամակցելով անգամ չնչին չափով չենք զիջում մեր անկախությունը, որովհետեւ այդ կազմակերպությունները ոչ այլ ինչ են, քան անդամ պետությունների համաժողով: Օրինակ, ՄԱԿ-ը ոչ այլ ինչ է, քան 188 անդամ պետություններ, որոնք կայացնում են որոշումներ: ՄԱԿ-ի քարտուղարությունը չի կարող պարտադրել որեւէ բան որեւէ անդամ պետության: Անդամ պետություններն են պարտադրում ՄԱԿ-ի քարտուղարությանը գործել իրենց շահերից, իրականացնել իրենց քաղաքականությունը, իրենց ծրագրերը: Հայաստանը ՄԱԿ-ին իր մասնակցությամբ փորձում է մշակել այդ քաղաքականության գոնե որոշակի մասը, գոնե այն հատվածները, որոնք մեզ են վերաբերում, առնվազն թույլ չտալ, որ դրանք լինեն ի վնաս մեր երկրի: Այդպիսին են բոլոր պետությունների մոտեցումները: Որեւէ կերպ, ինչպես նշեցինք, մենք չենք զիջում մեր անկախության մի մասը: Բայց նույն միջազգային կազմակերպությունն ունի խաղի իր կանոնները, որոնք թելադրված են անդամ երկրների կողմից:

Զրուցեց
ԹԱԹՈՒԼ ՀԱԿՈԲՅԱՆԸ

Հ. Գ. Անշուշտ, ոչ ոք չի թերագնահատում միջազգային կազմակերպություններին Հայաստանի անդամակցության կարեւորությունը, մանավանդ, ինչպես պրն Կաժոյանն է նշում, հաճախ մեր անդամակցությամբ տասնապատիկ շահում ենք, երբ համեմատում ենք անդամավճարը ստացվող օժանդակության հետ: ՄԱԿ-ին Հայաստանի այս տարվա անդամավճարը կազմում է 60 հազար ԱՄՆ դոլար: ԱԺ խոսնակ Արմեն Խաչատրյանն իր երկու-երեք գործուղում-ճանապարհորդությունների համար պետբյուջեից ուտում է ավելի քան 60 հազար ԱՄՆ դոլար: Ո՞րն է կարեւոր՝ ՄԱԿ-ը, թե՞ Արմեն Խաչատրյանը: Ընտրության խնդիրը թողնում եմ ընթերցողներին:

ԲԵՅՐՈՒԹ

Հայաստանյան ձեռնարուեստի եւ արուեստների ցուցահանդէս-վաճառք Լիբանանում

Մի տարի առաջ Հայաստանի կառավարութիւնը որոշում էր կայացրել արտասահմանում գործող դիւանագիտական առաքելութիւնների միջոցով թափ տալ երկրի տնտեսութեանը, առեւտրին, գտնել առեւտրատնտեսական յարաբերութիւնների զարգացման նոր ուղիներ:

Հարիրին կտրում է ժապաւէնը, կողքին դեսպան Ա. Նաւասարդեանը, ետեւում դեսպան Լ. Սարգսեանը:

Այդ նախաձեռնութեանը բնականաբար ընդառաջեցին Լիբանանում եւ Սիրիայում Հայաստանի դեսպանները եւ 26 մայիսից մինչեւ 4 յունիս, Բէյրութի համալսարանի իրաւաբանական ֆակուլտետի շրջաբակում նախաձեռնուեց հայրենի արտադրութիւնների ցուցահանդէս-վաճառք: Հովանաւորութեամբ համաշխարհային առումով մեծ գործարար, Լիբանանի նախկին վարչապետ եւ խորհրդարանի պատգամաւոր Ռաֆիկ Հարիրիի, կատարուեց առաջին ցուցահանդէսի բացման արարողութիւնը՝ 500 աւելի հրաւիրեալներով, որոնց թւում՝ նախարարներ, պատգամաւորներ, առեւտրական աշխարհի ներկայացուցիչներ:

Տօնական մթնոլորտի մէջ հայկական աւանդական հիւրասիրութեամբ եւ երաժշտութեամբ կտրուեց ժապաւէնը: Այդ եւ յաջորդ օրերին հազարաւոր հիւրեր այցելեցին բոլոր տաղաւարները, ուր կարելի էր գտնել հայկական արուեստի, ձեռնարուեստի գործեր, արդիւնաբերական ապրանքատեսակներ, ինչպէս՝ նկարներ, մանրանկարչական վերարտադրութիւններ, խեցեգործական առարկաներ, պատմական դրամաթղթերի հաւաքածուներ, դրամների նմոյշներ, համբաւաւոր հայկական օբսիդիան քարերի կողքին կարելի էր գտնել փայտից փորագրուած ծաղկամաններ, շաքարամաններ, հայկական նուրբ ձեռագործներ, ձեռագործ նոր գորգեր, կոնեակ, ըմպելիք, մսեղէն, հայկական անմահական մեղր, քաղցրաւենիք:

Ինչպէս նկատել տուեցին դեսպաններ Արման Նաւասարդեանն ու Լեւոն Սարգսեանը, այս եւ նման քայլերը մտնում են Լիբանան-Հայաստան վերջերս աշխուժացած առեւտրատնտեսական յարաբերութիւնների շրջագծից ներս, նպաստում երկու երկրների միջեւ յարաբերութիւնների զարգացմանը, որին արդէն միտուած էր անցյալ փետրուարին նախագահ Ռոբերտ Քոչարեանի Լիբանան կատարած այցը, նախագահ Էմիլ Լահուդի հետ ձեռք բերուած պայմանաւորուածութիւնը:

Լիբանանում ՀՀ դեսպան պրն Ա. Նաւասարդեանը ցուցահանդէսի բացման խօսքում դիտել տուեց, որ եթէ դեսպանութեան գործունէութիւնը շատ աշխոյժ է քաղաքական եւ մշակութային ասպարէզում, ապա նոյնը կարելի չէ ասել առեւտրատնտեսական մարզի վերաբերեալ, որ մնում է ոչ բաւարար մակարդակի վրայ: Սակայն յոյս յայտնեց, որ նման ձեռնարկներ եթէ աւանդական դառնան, կունենանք համատեղ գործակցութիւնների ընդունելի մակարդակ:

Ներկաները մաղթում էին, որ Լիբանանն ու Հայաստանը գործակցաբար թափ տան շրջանային տնտեսութեանը եւ լայնօրէն բանան իրենց դռները ի նպաստ երկու ժողովուրդների կեանքի մակարդակի բարձրացման:

ՄԱՆՈՒԷԼ ԳԱԶԱՆՃԵԱՆ
Բէյրութ

«Չեչնիայում չկան ավազակախմբեր»

Լրագրող Բովինը հանդիպեց հայ գործընկերներին

Երեւանի մամուլի ակումբի հրավերով Հայաստանում է խորհրդային տարիների հայտնի լրագրող, ապա Իսրայելում Ռուսաստանի դեսպան Ալեքսանդր Բովինը: Լրագրողների հետ տեղի ունեցած հանդիպման ընթացքում պրն Բովինը անկեղծորեն խոստովանեց, որ Հայաստանի ներքին եւ արտաքին քաղաքականության մասին իր պատկերացումներն աղոտ են, ուստի եւ Հայաստանին, հայ-ռուսական հարաբերություններին վերաբերող նրա պատասխաններին անիմաստ է անդրադառնալ: Լրագրող Բովինը բարեհաճորեն է վերաբերվում Ռուսաստան-Բելառուս միության հեռանկարին, կարծելով, որ տուն կառուցելու համար, կտուրից չպետք է սկսել:

«Ազգի»՝ «Իրակա՞ն է, համարում Աֆղանստանի «Թալիբան» շարժման ռազմակայանների ռմբահարումը Ռուսաստանի կողմից», հարցին պրն Բովինը պատասխանեց. «Ես համարում եմ անիրական: Դա ամբողջովին հիմարություն կլինի, կարծում եմ, մեր ղեկավարությունը կունենա բավարար խոհեմություն եւ դրանով այլեւս չի զբաղվի: Ես կարծում եմ, Աֆղանստանը ռմբահարելու սպառնալիքով հայտարարությունը եւս խոհեմ չէր: Նա քայլերով Ռուսաստանը փորձում էր իր վճռականությունը ցուցադրել:

Իսկ ի՞նչ կարծիքի է պրն Բովինը Ռուսաստանի եւ տաջիկ դաշնային հրամանատար Ահմադ Շահ Մասուդի համագործակցության վերաբերյալ: «Շահ Մասուդի հետ մենք վաղուց ենք համագործակցում: Սկզբում նրա դեմ մենք կռվում էինք, բայց երբ սկսվեցին թալիբների հարձակումները, սկսեցինք նրան աջակցել՝ պահպանելու համար հավասարակշռությունը: Ռուսաստանը Շահ Մասուդի զորքերին օգնում է թե՛ նյութապես, թե՛ բարոյապես: Նա կեղտոտ բաներ չի անում, իր ձեռքում է պահում Աֆղանստանի հյուսիսային մի փոքր հատված»:

Չեչենական ֆենոմենին անդրադառնալով, պրն Բովինը նշեց, որ ռուս-չեչենական առաջին պատերազմի պատճառը Ռուսաստանի ցանկությունն էր պահպանելու իր տարածքային ամբողջականությունը. «Անշուշտ, հնարավոր էր խուսափել պատերազմից, իմ կարծիքով, չօգտագործվեցին քաղաքական հնարքները: Այդ տարիներին ես Ռուսաստանի դեսպանն էի Իսրայելում, իրադարձություններից հեռու էի, բայց այսպես եմ կարծում: Հանցագործություն էր Չեչնիայի դեմ պատերազմը, բայց հանցագործություն էր նաեւ պատերազմում պարտվելը: Չեչենական երկրորդ պատերազմը սկսվեց այն ժամանակ, երբ Բասաեւն ու Խաթաբը հարձակվեցին Դաղստանի վրա: Պուտինը հասկացավ եւ կանխեց վտանգը: Բացի այդ, վճռորոշ դեր ունեցավ հասարակական կարծիքը: Եթե առաջին պատերազմի ժամանակ մտավորականության 90 տոկոսը չէր պաշտպանում Ելցինին, ապա երկրորդի դեպքում մտավորականությունը 90 տոկոսով պաշտպանեց Պուտինին: Իհարկե, Չեչնիայում ավազակախմբեր եւ ահաբեկիչներ չկան, իսկ պարտիզանական պատերազմը հավանաբար երկար կշարունակվի»:

Ա. Հ.

ԱԶԳ

Մշակույթ

Քուրդ վիպասանն ուշադրության կենտրոնում

«Ուոլ սթրիթ ջոռնըլ» հեղինակավոր թերթի մայիսի 24-ի համարում Պոտ Հյուն անդրադառնում է թուրք-քրդական առնչություններին, որից թարգմանաբար քաղում ենք հետեւյալ տեղեկությունները։

«Իմ վեպերում հումոր չկա», ասում է Մեհմեդ Ուզուն անունով մի քուրդ վիպասան, որն այժմ ապրում է Ստոկհոլմում եւ իր վրա է բեւեռել աշխարհի ուշադրությունը։ Ծնվել է 1953-ին, Թուրքիայի հարավարեւելյան մասում գտնվող Սիվերեկ քաղաքում։ Ճաշակել է իր համաքաղաքացիների դաժանությունները, որոնցով լի են իր գրքերը։ 1979-ին հրացանավոր մարդիկ սպանել են նորածին դստերը գրկած իր զարմիկին։ 1992-ին ոճրագործները սպանել են Մուսա Անտերին՝ թուրքերեն-քրդերեն բառարանի հեղինակին, որը նրան գրել է սովորեցրել բանտում։ Իր երկու մյուս զարմիկներն սպանվել են քրդական վերջին խժդժությունների ժամանակ։

Ուզունը քրդերենի լուրջ ուսումնասիրությամբ սկսել է զբաղվել, երբ դեռ 18-ամյա մի պատանի 1971-ին Դիարբեքիրում ձերբակալվել է Թուրքիայից անկախանալու փորձերին պաշտպան կանգնելու մեղադրանքով։ Կտտանքների է ենթարկվել բանտում, որտեղ երկու տասնյակից ավելի համաքաղաքացիների շարքում նա ականատես է եղել, թե ինչպես մեկն իր թեւի վրայից փորձել է վառված սիգարետով ջնջել դաջված «քուրդ» բառը՝ ցուցաբերելով հավատարմություն իշխանություններին։ Թուրքական օրենքով քրդերենը գրավոր, թե բանավոր, արգելված է որպես լեզու 1920 թ.-ից։ Նրան առավել զայրացրել են նաեւ իրեն տրված հորդորները, թե ավելի լավ է հրաժարվել իր մտահղացումներից, գրել միայն թուրքերեն եւ այլն։ Սակայն ոչխարների առեւտրով զբաղվող հոր պատգամներն անդրդվելի են մնացել, եւ իր կտակված մայրենի լեզվի հանդեպ համակ սեր է տածել, որը բազմապատկվել է գաղափարակիցների խորհուրդներով։ Երբ ներում է շնորհվել եւ ազատ արձակվել, քրդերենով մի հոդված է տպագրել՝ աղերսելով փրկել քրդերեն լեզուն մոռացությունից։ Հոդվածի հրատարակումից կես ժամ անց 1976-ին, դարձյալ բանտարկվել է։ Բայց մինչեւ դատավարությունն ազատ արձակվելու հնարավորությունն օգտագործելով դիմել է փախուստի։ Անցել է նախ Սիրիա, ապա Շվեդիա, որտեղ որդեգրել է պայքարելու ուրույն ձեւ, մշակել քրդերենի արդի տարբերակը, հրատարակել նոր բառարան եւ գրել վեպեր, որոնք պատմում են քուրդերի վայրագությունների մասին։ Շվեդական կառավարության գրանտներով նա խորացրել է իր գիտելիքները։ Այցելել է Իրաքի քրդական համայնք, որտեղ լամպի լույսի տակ լսել է ծերունի քրդերի պատմությունները, գրի առել առասպելները, ուսումնասիրել 16-17-րդ դարերի դասական բանաստեղծությունները։ Արդյունքում ծնվել են քուրդ ժողովրդի պայքարը ներբողող գրքեր, որոնցից առաջինը

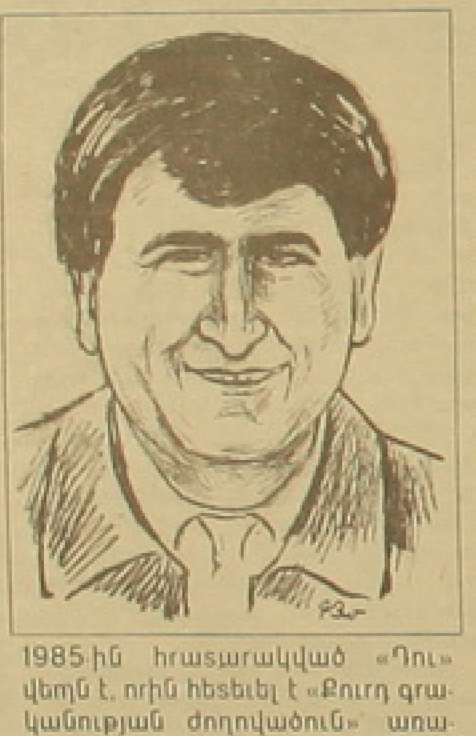

1985-ին հրատարակված «Դու» վեպն է, որին հետեւել է «Քուրդ գրականության ժողովածուն»՝ առաջինն իր տեսակի մեջ։ Քննադատների լուրջ գնահատանքին է արժանացել նրա «Կորած սիրո ստվերում» վեպը, որի հերոսը 20-ական թթ. մտավորականն է՝ պատկերված նորաստեղծ Թուրքական Հանրապետության դեմ պայքարելու եւ համակրած քրդուհու սերը նվաճելու իր պարտականություններում։

Ուզունի վեպերը 90-ականներից սկսած թարգմանվել են թուրքերեն եւ մի շարք եվրոպական լեզուներով։

Թուրքերը երկու քարի արանքում

Թուրքերը երկու քարի արանքում են մնացել։ 25 մլն-ի հասնող քրդերը (Թուրքիայում, Իրաքում, Իրանում եւ Սիրիայում) հայտնվել են համաշխարհային ուշադրության կենտրոնում։ Լիբերալ եվրոպացիներն ավելի հաճախ են հետաքրքրվում նրանցով՝ թուրքերին համարելով չարագործներ։

Այս նկատառումներով Թուրքիան, որն անցյալ տարի ճնշել էր քրդական 15-ամյա ազատագրական պայքարի հետեւանք հանդիսացող ապստամբությունը, վերջին շրջանում կանաչ ճանապարհ է բացել քրդական մշակույթի առաջ։ Սկսել են բացվել քրդական գրախանութներ, թարգմանվել գրքեր եւ վաճառվել։ Ուզունի վեպերը ձեռքից ձեռք են խլում։ Այդ բոլորը հանուն Թուրքիայի Եվրախորհրդի անդամ դառնալու առաջացման։

Երբ անցյալ տարի Թուրքիայի արտգործնախարար Իսմայիլ Ջեմն այցելեց Շվեդիա՝ այդ հարցով այդ երկրի աջակցությունն ապահովելու, ցույց տվեց Ուզունի 3 վեպերի հրատարակությունները, եւ դեկտեմբերին Թուրքիան դարձավ Եվրախորհրդին անդամակցելու թեկնածու։ Այս տարվա հունվարին, 23 տարի անց, Ուզունին թույլատրվեց այցելել ծննդավայր։ Ավելի քան երեք հազար մարդ հավաքվեց Դիարբեքիրի քաղաքապետարանում՝ լսելու նրա նոր «Սերը լույսի պես, մահը մթի պես» գրքից հատվածների ընթերցումը։ Այնուհետեւ մարդիկ երկար հերթ կանգնեցին՝ ստանալու նրա մակագրությունը գրքի վրա, որը պատմում է քրդերի հանդեպ ցուցաբերած թուրք զինվորականության ճնշումների ու վայրագությունների ներքո մի քուրդ ապստամբի եւ քրդուհու միջեւ ծնված սիրո մասին։ Գրքի թուրքերեն թարգմանությունը դարձել է «բեստսելլեր»։ Սակայն փետրվարին թուրքական գավառական մի դատարան հանկարծ արգելեց Ուզունի 7 գրքերի վաճառքն ու տարածումը։ Ճիշտ է, այս ամիս Ջեմն ու նրա համախոհները չեղյալ համարեցին այդ որոշումը, բայց Շվեդիայի արտգործնախարար Աննա Լինդն արդեն կարգադրել էր սառեցնել ԵԽ-ին Թուրքիայի անդամակցության դիմումը։

Այնպես որ, վերջին խոսքը Թուրքիայինն է։ Եթե ուզում է մուտք գործել քաղաքակիրթ ազգերի կաճառ, ստիպված է վերանայել իր քաղաքականությունը փոքրամասնությունների հանդեպ։

ՄԻՋԱԶԳԱՅԻՆ ՓԱՌԱՏՈՆ

Դեպի ջազ ոսկեպսակը

Երեւանյան ջազի երկրպագուներին վերջապես բախտ վիճակվեց ականատես լինելու «International Jazz Pest Yerevan Summer-2000»-ի իրականացմանը։

Հայաստանի ջազ-փառատոնը միջազգային էր իր բնույթով՝ առաջին հերթին այն պարզ պատճառով, որ կատարողները ներկայացնում էին աշխարհագրական տարբեր միջօրեականներից ժամանած վարպետներ, որոնց թվում էին Քիմ Փրեւըսը եւ Բիլ Սոլեյ դուետը, Չիկ Կորեան եւ «Օրիջին» համույթը (ԱՄՆ), Պիտեր Լիպան (Սլովակիա), «Անթիլյան կղզիներ» ջազ-բենդը, Ստեփան Քոչոյանի եռյակը (Ֆրանսիա), Հարրի Դավրյանը (Ռումինիա), Սերգեյ Մանուկյանի եռյակը (Ռուսաստան), Դատո Եվգենիձեի քառյակը (Վրաստան)։

Անշուշտ, վերոգրյալ ցանկը փոխլրացվեց հայկական ջազարվեստի կատարողական «ծաղկեփնջով», որոնց կազմում էին Հայաստանի ջազ-նվագախումբը (գեղարվեստական ղեկավար եւ գլխավոր դիրիժոր՝ Արմեն Մարտիրոսյան, երաժշտական ղեկավար՝ անվանի սաքսոֆոնահար Արմեն Հյուսնունց), մենակատարներ՝ Ստեփան Շաքարյան, Լեւոն Մալխասյան, Սամվել Գասպարյան (դաշնամուր), բլոկ-սրնգահար՝ Նորայր Քարոյան, դհոլահար՝ Նորայր Շառոյան, դուդուկահար՝ Վարդան Գրիգորյան, Աննա Սարգսյան (դուդուկ, պկու), Տիգրան Փեշտմալջյան (վիբրաֆոն), Վազգեն Ասատրյան (բաս)։

Խոսքս կմնա թերի, եթե չնշեմ նաեւ Վահագն Հայրապետյանի եռյակի, Արմեն Պետրոսյանի հնգյակի, 20-ամյա Ռուբեն Սաքյանի եռյակի, փառատոնի ամենակրտսեր ջազմենի՝ 13-ամյա գյումրեցի Տիգրան Ամասյանի մասնակցության մասին։

Ընդհանուր առմամբ պետք է խոստովանել, որ ստեղծագործական եւ կատարողական տեսանկյունից տոնախմբության գագաթնակետն անկասկած համարվեց աշխարհահռչակ երաժիշտ-ֆենոմեն Չիկ Կորեան, որը միաժամանակ ի հայտ բերեց արժեքների տատանումների սանդղակը՝ մասնակիցների միջեւ։ Տվյալ կտրվածքում հարկ է նշել նաեւ սփյուռքահայ երաժիշտներ Ստեփան Քոչոյանին եւ Հարրի Դավրյանին։ Երկուսն էլ բավական վառ բեմական խառնվածքի տեր արտիստ-ջազմեններ են, որոնց բնորոշ էր ուրույն ոճական-կատարողական արվեստը՝ միահյուսված հայրենաբաղձության զգացողությանը՝ թեպետ առաջինի արտաքին կեցվածքը մի քիչ էքսցենտրիկ էր, իսկ երկրորդինը՝ ծոցական։

Իսկ երեւանյան հյուրախաղերում հավանաբար այդ նույն կրակոտ ազդեցության շնորհիվ նրա ձեռքերը կարծես անկառավարելի ծառս էին լինում դաշնամուրի ստեղնաշարերի վրա՝ առաջ բերելով կատարման հնարների հարուստ զինանոց, որի ոտնձգությունից եւ հյուրընկալ ռիթմից երաժշտությունը թափվում էր լավայի նման...

(Միշել Ալտրե՝ բաս, Անդրե Կեշիդա՝ հարվածային գործիքներ)։

Հարրի Դավրյանը ներկայացրեց ցայտագույն եւ ազգագրական մի տեսարան, որը ներթափանցեց բեմ իբրեւ կոմիտասյան մի տարատիպ։ Նա առնչեցրեց ունկնդրողներին իր սեւ, երկար վերնաշապիկով ու գույնզգույն, գծավոր գործված գուլպաներով, որ համակցվում եւ ավելի արտահայտիչ էր դարձնում նրա կատարողական արվեստը։ Այս ճաղատ ու երկարամորուս առեղծվածային արվեստագետն իր ելույթն սկսեց փլուերով (ռումինական ժողովրդական սրինգ), որը կարծես նման էր հայկական շվիին։ Այս նվագարանի խուլ եւ միաժամանակ հստակ հնչյունների վերարտադրման շնորհիվ լսվեց «Դլե յաման»՝ հանրահայտ մեղեդին։ Ապա էթնոջազմենն իր բացառիկ իմպրովիզացիոն կատարումները տեղադրեց-փոխանցեց դաշնամուրին, որի հիմքում մեծն Կոմիտասի ժողովրդական երգերի թեմաներն էին՝ քնարահայեցողական «Անձրեւ եկավ»-ը, քնարառազբերգական «Գարուն ա»-ն։

Հիրավի, անհնար է մեկ հոդվածում ընդգրկել խրախճանքի ողջ մասնակիցների արվեստը՝ տեսական վերլուծությամբ, քանզի այն թեպետ միանման է ջազային ոճով, բայց եւ բազմերանգ է հրաշագեղ կատարումներով...

Եվ, այնուամենայնիվ, հիմնականը մնում է այն, որ Երեւանյան-2000 2-րդ ջազային փառատոնը կրկին նշանավորեց մշակութային եւ գեղարվեստական բազմաթիվ նկատառումներ՝ դրանով իսկ ապահովելով ժողովրդի սերն ու բարձր զգացմունքայնությունը, ուր արտացոլված են նաեւ մեր ազգային ինքնազգացողությունը եւ, ո՞վ գիտե, առաջընթացը դեպի նոր 100-ամյակի ոսկյա ջազ-պսակը։

ՆՈՒՆԱ ՄԱՐԳԱՐՅԱՆ,
Երաժշտագետ

Ճանապարհ դարձող արահետ

Լույս տեսավ «Դրամատուրգիա» հանդեսի անդրանիկ համարը

Հունիսի 8-ին Երեւանի կինոյի տան Ամառային այգին մարդաշատ էր։ Որքան էլ զարմանալի է, մշակույթի այս տանը հավաքվել էին ոչ թե քաղաքական գործիչներ, բիզնեսմեններ կամ խաբված ավանդատուներ, այլ մշակույթի գործիչներ՝ գրողներ, դրամատուրգներ, ռեժիսորներ, արտիստներ։ Վարդուհի Վարդերեսյանը, Ալեքսանդր Գրիգորյանը, Վահե Շահվերդյանը, Պողոս Հայթայանը, մեր մյուս ճանաչված մարդիկ հավաքվել էին ծննդյան առիթով. լույս է տեսել «Դրամատուրգիա» գրական-գեղարվեստական հանդեսի անդրանիկ համարը։ «Մեր ժամանակ սա ծնունդ է, ասաց Վարդուհի Վարդերեսյանը։ Ինչպես երեխան է ծնվում, եւ մարդ ուրախանում է, այնպես էլ այս դեպքում, մանավանդ նկատի ունենալով մեր ժամանակները։ Մեր այս ժամանակներում գտնվում են խիզախ մարդիկ, ովքեր փորձում են հայ մարդու ոգին արթուն պահել»։

Լիովին համաձայն եմ Վարդուհի Վարդերեսյանի հետ, քանզի, իսկապես, խիզախ մարդկանց թվում գրող-դրամատուրգ, այս անգամ արդեն նաեւ հրատարակիչ Կարինե Խոդիկյանը կրկին զարմացրեց։ Հանդես է հրատարակել, հրաշալի, կարեւոր հանդես։ Երկար ժամանակ նոր սերնդի մտավորական Կարինե Խոդիկյանն ասես անհայտության մեջ էր։ Թվում էր, թե սովկ գրում է, գրում այն հույսով, որ որեւէ մի օր կտպագրվի կամ կբեմադրվի (ինչպես սազական է այսօրվա ստեղծագործողներից շատերին)։ Բայց պարզվում է, որ «այդ խաղն իրեն դուր չէր գալիս»։ Վերեւում գտնվող մարդիկ, չկասկածելով անգամ նրա եւ նրա տեսակի գոյության մասին, գուցե ամեն պահ ճակատագրեր են տնօրինում (եթե նույնիսկ այդպես չէ, ասենք, որ իրենց մոլորությունը խեղճություն չերեւա)։

– Վերջին տասնամյակում գրական շատ հանդեսներ փակվեցին, **«Ազգի»** թղթակցին ասաց «Դրամատուրգիա» հանդեսի գլխավոր խմբագիր Կարինե Խոդիկյանը։ Դրամատուրգների ճանապարհը նեղացավ, նույնիսկ արահետի վերածվեց։ Թատրոններն էլ իրենց բազմաթիվ պրոբլեմներով մեկուսացան։ Եվ այնպիսի տպավորություն է ստացվում, որ հրապարակում այսօր չկա ժամանակակից դրամատուրգիա։ Եվ այդ հանդեսը, որի տպագրության ծախսերը կատարվել են Բաց հասարակության ինստիտուտի (Սորոսի հիմնադրամ) եւ իմ միջոցներով, գալիս է վերականգնելու դրամատուրգի եւ թատրոնի միջեւ եղած կապը։ Այն իր էջերում տեղ կտա ոչ միայն թատրոնի պատմության հարցերին, թատերախոսություններին, այլեւ մեր թատրոններում իրականացվող բեմադրություններին։

Հանդեսում ներկայացված են ժամանակակից հայ թատերագետների՝ Գուրգեն Խանջյանի, Կարինե Խոդիկյանի, Ալեքսանդր Թոփչյանի, Ռաֆայել Նահապետյանի, Արմինե Աբրահամյանի եւ Միքայել Վաթինյանի, ինչպես նաեւ օտարազգիների՝ Տիմոֆեյ Խմելյովի, Մորիս Մետեռլինկի, Սեմյուել Բեքեթի, Դարիո Ֆոյի եւ Ֆրանկե Ռամեի գործերը, որոնք անծանոթ են հայ իրականությանը եւ մեզանում տպագրվում են առաջին անգամ։ Թատերագետ Բախշիար Հովակիմյանը վերլուծել է Պետրոս Ադամյանի կյանքի դրվագներից մեկը, արվեստաբան Պողոս Հայթայանը՝ Հենրի Էլիբեկյանի բեմանկարչությունը։

«Դրամատուրգիա» հանդեսն անշուշտ ուշ հասած, բայց ոչ երբեք ուշացած հանդես է։ Ավելացնենք, որ մինչեւ տարեվերջ լույս կտեսնի հանդեսի եւս երկու համար։

ՍԵՐԳԵՅ ԳԱԼՈՅԱՆ

ՄԻՋԱԶԳԱՅԻՆ ՄՐՑԱՆԱԿ

Միջազգային փառատոնի մրցանակը Նելլի Խերանյանին

Սունդուկյանցիները տուն վերադարձան միջազգային թատերական փառատոնից։ Եվ ոչ դատարկ։ Մայր թատրոնի թատերախումբը հայրենիք բերեց Լիտվայի Կլայպեդա քաղաքում կազմակերպված արդեն ավանդական (1989 թ.-ից սկսած) «Շերմուկշեիզ» միջազգային փառատոնի գլխավոր երկու մրցանակներից մեկը։ Երկու տարին մեկ անգամ անցկացվող այս փառատոնին սունդուկյանցիները մասնակցում են 8-րդ անգամ եւ փառատոնի բացման պատիվը հենց տրված էր Հայաստանի ազգային թատրոնին։ Փառատոնի հագեցված ծրագրում, որի ընթացքում տարբեր ներկայացումներով հանդես եկան Լիտվայի, ինչպես նաեւ Ռուսաստանից, Գերմանիայից, Շվեդիայից, Ուկրաինայից ժամանած թատերախմբերը։ Իսկ երբ փառատոնի եզրափակման օրը համերգի ժամանակ հայտարարվեցին արդյունքները, պարզվեց, որ փառատոնի սահմանած մրցանակը կանացի լավագույն դերակատարման համար շնորհվել է հանդիսատեսի սերն ու համակրանքը վայելած դերասանուհի Նելլի Խերանյանին։

Ինչպես երեկ կայացած մամուլի ասուլիսում նշեց Գ. Սունդուկյանի անվան պետական ակադեմիական թատրոնի գլխավոր ռեժիսոր Վահե Շահվերդյանը, լիտվացի հանդիսատեսին այնքան հետաքրքրեց փառատոնում ցուցադրված Թ. Ուիլյամսի «Տրամվայ «Ցանկություն»» դրամայի բեմադրությունը, որ սունդուկյանցիները փառատոնի ավարտից հետո հյուրախաղերով հանդես եկան նաեւ Կաունասում, Վիլնյուսում։ Ներկայացման մասին շատ ուշագրավ կարծիքներ, տեսակետներ են արտահայտել լիտվացի եւ արտերկրի շատ անվանի թատերագետներ, արվեստագետներ։

Մայր թատրոնն արդեն մի շարք նոր, ինչպես նաեւ առաջիկայում կայանալիք միջազգային այլ թատերական փառատոներին (մասնավորապես Սանկտ Պետերբուրգից) մասնակցելու հրավերներ է ստացել։

ԱՐԵՎԻԿ ՎԱՐՇԱՄՅԱՆ

Մարզական

ՖՈՒՏԲՈԼ

Ֆուտբոլային մեծ տոնի սպասում

Այսօր մեկնարկում է Եվրոպայի 11-րդ առաջնության եզրափակիչ մրցաշարը: Առաջին անգամ այն կանցկացվի միանգամից երկու երկրում՝ Հոլանդիայում ու Բելգիայում:

Առաջնության մասնակից 16 հավաքականները, վիճակահանությամբ բաժանված չորս խմբի, նախ իրենց հարաբերությունները կպարզեն շրջանային մրցակարգով անցկացվող մրցաշարերում:

Ահա խմբերի կազմերը. «A» խումբ՝ Գերմանիա, Անգլիա, Պորտուգալիա, Ռումինիա, «B» խումբ՝ Բելգիա, Իտալիա, Շվեդիա, Թուրքիա, «C» խումբ՝ Իսպանիա, Հարավսլավիա, Նորվեգիա, Սլովենիա, «D» խումբ՝ Հոլանդիա, Չեխիա, Ֆրանսիա, Դանիա:

Խմբային մրցաշարերում առաջին եւ երկրորդ տեղեր գրաված հավաքականներն այնուհետեւ կշարունակեն պայքարն օլիմպիական մրցակարգով:

Ինչպես սովորաբար լինում է, այժմ էլ քիչ չեն կարծիքները, գուշակությունները առաջնության հաղթողի վերաբերյալ: Մասնագետների մեծ մասը նախապատվությունը տալիս է Հոլանդիայի, Ֆրանսիայի, Իսպանիայի, Անգլիայի, Գերմանիայի, Իտալիայի հավաքականներին: Հետաքրքիր է Լոնդոնի բուքմեքերական գրասենյակներում արձանագրված արդյունքները: Այստեղ գլխավոր ֆավորիտը Հոլանդիայի հավաքականն է. նրա հաղթանակի հնարավորությունները գնահատվում են իբրեւ 2-ը 7-ի: Հաջորդ տեղում աշխարհի չեմպիոն Ֆրանսիայի հավաքականն է: Ցանկության դեպքում ֆավորիտներ կարելի է համարել մասնակից թիմերի կեսին: Սակայն այդ ո՞ր հավաքականն է առաջնության մեկնարկում իրեն վերջնապահ համարում: Եվրոպայի առաջնությունները ցույց են տվել, որ լինում են նաեւ անակնկալներ. ֆավորիտ չհամարվող թիմը կարող է «կրակել» ու հաջողության հասնել: Օրինակ, այդպես եղավ 1992-ին, երբ վերջին պահին եզրափակիչ փուլին մասնակցելու իրավունք ստացած Դանիայի ընտրանին նվաճեց աշխարհամասի չեմպիոնի կոչումը: Մենք էլ հեռու մնանք գուշակություններ անելու գայթակղությունից. դա անշնորհակալ գործ է: Բոլորին կդատեն կանաչ խաղադաշտն ու կլոր գնդակը:

Մի բան անկասկած է. ֆուտբոլի բազմամիլիոն սիրահարներին գեղեցիկ խաղեր, հաճելի անակնկալներ են սպասում: Ավելի քան երեք շաբաթ մենք կհետեւենք Հոլանդիայի ու Բելգիայի մարզադաշտերում ընթացող լարված, գրավիչ պայքարին:

Ահա թե որ երկրների հավաքականներն են նվաճել աշխարհամասի չեմպիոնի կոչումը նախորդ 10 առաջնություններում.

1960 թ.	ԽՍՀՄ
1964 թ.	Իսպանիա
1968 թ.	Իտալիա
1972 թ.	Գերմանիա
1976 թ.	Չեխոսլովակիա
1980 թ.	Գերմանիա
1984 թ.	Ֆրանսիա
1988 թ.	Հոլանդիա
1992 թ.	Դանիա
1996 թ.	Գերմանիա

Առաջնության խաղացանկ

Խմբային փուլ

10.06	Բելգիա–Շվեդիա	«B» խումբ	Լիեժ
11.06	Թուրքիա–Իտալիա	«B» խումբ	Առնեմ
	Ֆրանսիա–Դանիա	«D» խումբ	Բրյուգե
	Հոլանդիա–Չեխիա	«D» խումբ	Ամստերդամ
12.06	Գերմանիա–Ռումինիա	«A» խումբ	Լիեժ
	Անգլիա–Պորտուգալիա	«A» խումբ	Էյնդհովեն
13.06	Իսպանիա–Նորվեգիա	«C» խումբ	Ռոտերդամ
	Հարավսլավիա–Սլովենիա	«C» խումբ	Շառլերուա
14.06	Բելգիա–Իտալիա	«B» խումբ	Բրյուսել
15.06	Թուրքիա–Շվեդիա	«B» խումբ	Էյնդհովեն
16.06	Չեխիա–Ֆրանսիա	«D» խումբ	Բրյուգե
	Դանիա–Հոլանդիա	«D» խումբ	Ռոտերդամ
17.06	Ռումինիա–Պորտուգալիա	«A» խումբ	Առնեմ
	Անգլիա–Գերմանիա	«A» խումբ	Շառլերուա
18.06	Հարավսլավիա–Իսպանիա	«C» խումբ	Ամստերդամ
	Նորվեգիա–Սլովենիա	«C» խումբ	Լիեժ
19.06	Թուրքիա–Բելգիա	«B» խումբ	Բրյուսել
	Իտալիա–Շվեդիա	«B» խումբ	Էյնդհովեն
20.06	Անգլիա–Ռումինիա	«A» խումբ	Շառլերուա
	Պորտուգալիա–Գերմանիա	«A» խումբ	Ռոտերդամ
21.06	Սլովենիա–Իսպանիա	«C» խումբ	Բրյուգե
	Հարավսլավիա–Նորվեգիա	«C» խումբ	Առնեմ
	Դանիա–Չեխիա	«D» խումբ	Լիեժ
	Ֆրանսիա–Հոլանդիա	«D» խումբ	Ամստերդամ

1/4 եզրափակիչ փուլ

24.06	«A» խմբի 1-ին – «B» խմբի 2-րդ (I)	Ամստերդամ
	«B» խմբի 1-ին – «A» խմբի 2-րդ (II)	Բրյուսել
25.06	«D» խմբի 1-ին – «C» խմբի 2-րդ (III)	Ռոտերդամ
	«C» խմբի 1-ին – «D» խմբի 2-րդ (IV)	Բրյուգե

1/2 եզրափակիչ փուլ

28.06	I եւ IV զույգերի հաղթողներ	Բրյուսել
29.06	II եւ III զույգերի հաղթողներ	Ամստերդամ
2.07	Եզրափակիչ	Ռոտերդամ

«Շիրակը» պոկվում է առաջ

Հանրապետական առաջնության բարձրագույն խմբի մրցաշարի հերթական տուրի խաղերից երկուսում խոշոր հաշիվներ արձանագրվեցին: Հանդիպումներից մեկի արդյունքը բավականին անսպասելի էր:

«Շիրակ» (Գյումրի)–«Արաfu» (Արարատ)՝ 6–0: Դժվար էր պատկերացնել, որ մրցաշարի առաջին եւ երկրորդ տեղերում ընթացող թիմերի հանդիպման ժամանակ նման հաշիվ կգրանցվի: Այդուհանդերձ, Հայաստանի չեմպիոնը կարողացավ վստահ առավելության հասնել մրցակցի նկատմամբ:

«Միկա» (Աշտարակ)–«Դինամո» (Երեւան)՝ 5–1: Բարձրագույն խմբի նորեկ թիմերն առաջնությունում տարբեր խաղամակարդակի ֆուտբոլ են ցույց տալիս: Բացառություն չէր նաեւ այս հանդիպումը, որի ընթացքում «Միկան» զգալիորեն գերազանցում էր մրցակցին: Դա հաստատում է նաեւ խաղի արդյունքը:

«Կիլիկիա» (Երեւան)–«Զվարթնոց» (Երեւան)՝ 1–1: Այս երկու թիմերի հանդիպումները միշտ էլ անզիջում մրցակցության պայմաններում են ընթանում: Այս անգամ եւս «Հրազդանում» հավաքված ֆուտբոլասերները համառ խաղի ականատես եղան: Ի վերջո, մարտական ոչ-ոքի գրանցվեց:

«Լեռնագործ» (Կապան)–«Արարատ» (Երեւան)՝ 1–2: Կապանի թիմի երիտասարդ ֆուտբոլիստներն ավելի ու ավելի են բարելավում իրենց խաղը, եւ նրանք կարողացան լուրջ դիմադրություն ցույց տալ փորձառու արարատցիներին: Բայց եւ այնպես, նվազագույն հաշվով պարտվելուց ավելին անել նրանք չկարողացան եւ մնում են աղյուսակը եզրափակողների դերում:

Մրցաշարային աղյուսակ

	Խ	Հ	Ո	Պ	Գ	Մ
1. Շիրակ	9	7	2	0	31–2	23
2. Արաfu	9	6	1	2	22–13	19
3. Զվարթնոց	9	6	1	2	19–10	19
4. Արարատ	9	6	0	3	13–9	18
5. Միկա	9	4	2	3	14–9	14
6. Կիլիկիա	9	1	1	7	10–20	4
7. Դինամո	9	1	1	7	9–25	4
8. Լեռնագործ	9	1	0	8	10–40	3

ՇԱԽՄԱՏ

Երեք առաջատար

Աշխարհի առաջնության եվրոպական 5-րդ փնջի ընտրական մրցաշարում անցկացվեցին երկրորդ տուրի հանդիպումները:

Ի տարբերություն նախորդ տուրի, երբ խաղաղ ելք ունեցավ պարտիաների կեսը, այս անգամ կողմերից մեկի հաղթանակով ավարտվեց 12 հանդիպում, իսկ 3-ում ոչ-ոքի գրանցվեց:

Հայաստանի 9-ը շախմատիստներից 5-ը կարողացան իրենց մրցակիցներին պարտության մատնել: Ռաֆայել Վահանյանը հաղթեց Զվիադ Իզորիային (Վրաստան), Արտաշես Մինասյանը՝ Իվան Իվանիշեւիչին (Հարավսլավիա), Սմբատ Լպուտյանը՝ Գիորգի Բագատուրովին (Վրաստան), Լեւոն Արոնյանը՝ Աղնան Սենդուրին (Թուրքիա), Կարեն Ասրյանը «նեղացրեց» իր համախաղացի Մելիքսեթ Խաչիյանին: Տիգրան Նալբանդյանը ոչ-ոքի խաղաց վրացի Թամազ Գելաշվիլու հետ: Պարտություններ կրեցին Արսեն Եղիազարյանը եւ Աշոտ Անաստասյանը: Առաջինը զիջեց Զլատկո Իլինչիչին (Հարավսլավիա), երկրորդը՝ Վասիլիոս Կոտրոնիասին (Կիպրոս):

Հենց Կոտրոնիասը եւ երկու այլ շախմատիստներ՝ Զլատկո Իլինչիչը եւ Գեորգի Կաչեյշվիլին 2-ական միավորով գլխավորում են մրցաշարային աղյուսակը: Նրանցից կես միավորով են ետ մնում մեր Վահանյանը, Մինասյանը, Լպուտյանը, Ասրյանը, Արոնյանը, ինչպես նաեւ հույն Իոանիս Նիկոլայիդիսը:

ԲԱԺԻՆԸ ՎԱՐՈՒՄ Է ՌԱԶՄԻԿ ԱՎԱԳՅԱՆԸ

ՄՐՑԱՆԱԿԱՅԻՆ ՍԿԱՆՎՈՐԴ

ՃԻՇՏ ԼՈՒԾԵԼՈՎ ՄՐՑԱՆԱԿԱՅԻՆ ԽԱՉԲԱՌԸ ԵՎ ԱՌԱՋԻԿԱ ԵՐԿՈՒՇԱԲԹԻ ԱՌԱՋԻՆԸ ՆԵՐԿԱՅԱՑՆԵԼՈՎ «ԱԶԳ»-Ի ԽՄԲԱԳՐՈՒԹՅՈՒՆ, ԿԱՐՈՂ ԵՔ ՍՏԱՆԱԼ ԱՐԺԵՔԱՎՈՐ ՄՐՑԱՆԱԿ

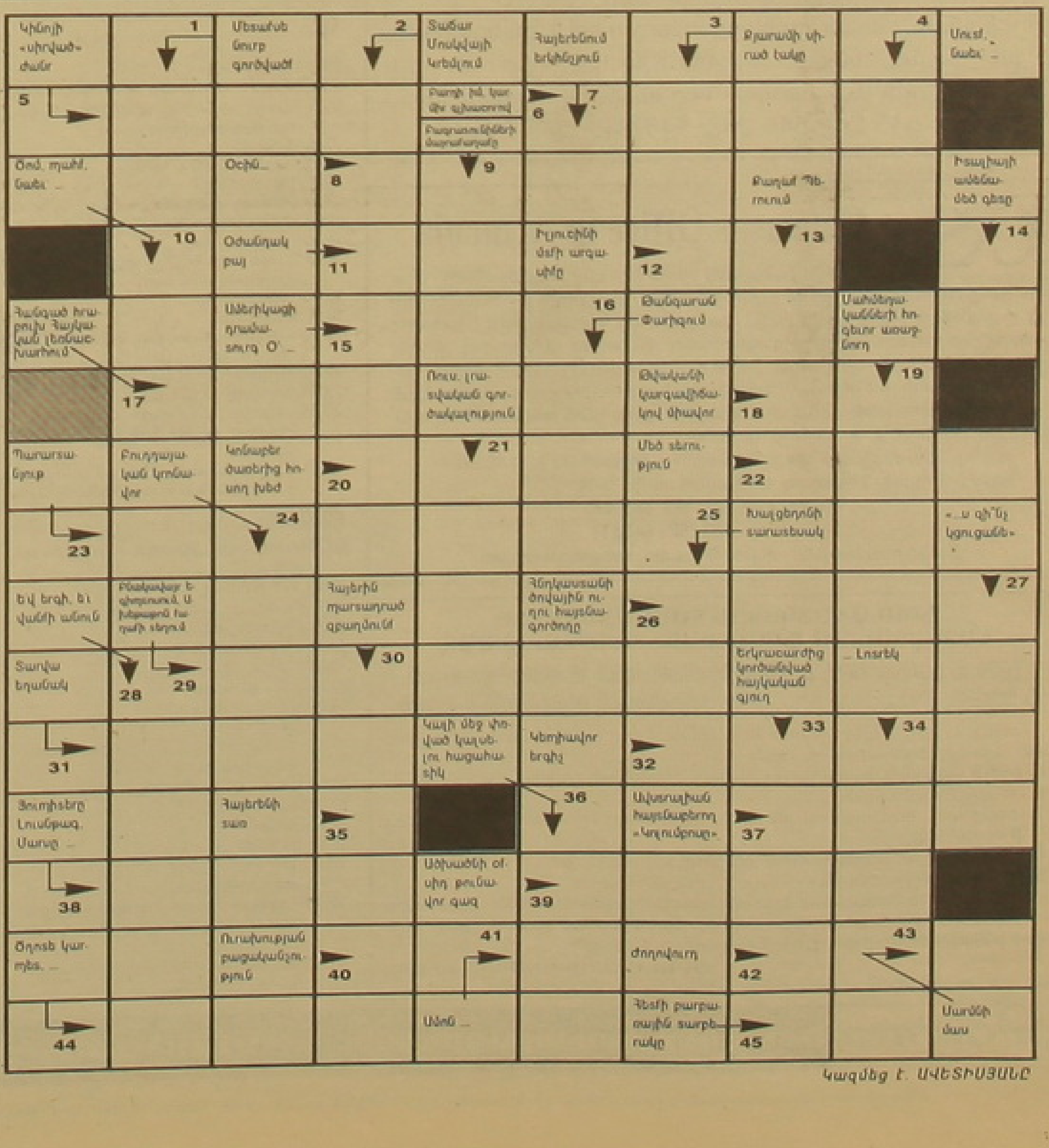

Կազմեց Է. ԱՎԵՏԻՍՅԱՆԸ

Նախորդ համարում տպագրված խաչբառի պատասխանները

ՀՈՐԻԶՈՆԱԿԱՆ: 1. Ռունգե 4. Աղամս 7. Կոնդակ 10. Օրեգիա 11. Նեղոս 12. Պոմպեյ 13. Տժվժիկ 14. Աբեղա 15. Տիզ 17. Պար 19. Անի 22. Կուկ 25. Մինոր 27. Ենթակա 28. Կարծիք 29. Այուժե 30. Ասֆալտ 31. Սայլակ 32. Տրնգի 33. Ժողով

ՈՒՂՂԱՀԱՅԱՑ: 2. Ուրոլոգ 3. Գնդասեղ 5. Դատավոր 6. Մակնիշ 8. Կնյազ 9. Պղպեղ 10. Օստապ 16. Իոն 18. Առու 19. Ահազանգ 20. Իմաստ 21. Ցնցուղ 22. Կրկես 23. Կորեկտ 24. Դնեստր 26. Դինամո

ՀԱՄԱՌՈՏ

Դրա համար էլ սուրճի համ չենք առնում

ԵՐԵՒԱՆ, 8 ՅՈՒՆԻՍ, ՆՈՅՅԱՆ ՏԱՊԱՆ: Դեկտեմբեր ամսից սկսած Հայաստանի Սպառողների միությունը պարբերաբար կատարում է բնակչության կողմից առավել շատ օգտագործվող մոտ 10 անուն սննդամթերքի փորձաքննություն: Հունիսի 9-ին միության նախագահ Արմեն Պողոսյանը լրագրողներին ներկայացրեց փորձաքննության արդյունքները, ըստ որոնց կարագի մեջ հայտնաբերվել են միկրոօրգանիզմներ, կարագի եւ երշիկի մեջ՝ խոնավության բարձր տոկոս, հացի մեջ՝ բարձր ծակոտկենություն, սուրճի մեջ՝ կոֆեինի նորմայից ցածր տոկոս: Ա. Պողոսյանի խոսքերով, փորձաքննության ենթարկված բոլոր ապրանքատեսակներից ուղարկվել է երկու լաբորատորիաներ՝ սխալ եզրակացություններից խուսափելու համար:

Նույնիսկ բրիտանացիները երբեմն անքաղաքավարի են

Ավանդաբար իրենց քաղաքավարությամբ հայտնի բրիտանացիներից շատերը վերջին տարիներին կարծես թե մոռացության են մատնել գեղեցիկ վարվելաձեւի կանոնները: Այդ են վկայում Մանչեսթրի համալսարանի գիտնականների եւ բրիտանական բազմաթիվ ծառայությունների սպասարկման բաժինների անցկացրած համատեղ հետազոտությունների արդյունքները:

Մեծ Բրիտանիայի ամենատարբեր վայրերում ընդգրկված 897 տեսախցիկներով դիտարկվել են խանութների, ռեստորանների, հյուրանոցների, օդանավակայանների եւ այլ հաստատությունների սպասարկու անձնակազմերի աշխատանքը: Պարզվել է, որ աշխատակիցների ավելի քան մեկ երրորդն անհարգալից վերաբերմունք է հանդես բերում հաճախորդների հանդեպ:

Լոնդոնի «Սանդեյ թայմս» թերթում օրերս հրապարակված հարցման արդյունքները նույնն են վկայում: Հարցման մասնակիցների 70 տոկոսի կարծիքով, մարդիկ այսօր պակաս քաղաքավարի են, քան հինգ տարի առաջ: Իսկ 42 տոկոսը նույնիսկ գտնում է, որ այսօր անդաստիարակ լինելն անհրաժեշտ է սեփական ձայնը լսելի դարձնելու համար:

Մեծ Բրիտանիայի կրթության նախարար Դեւիդ Բլանքեթն անհանդուրժելի է համարում այս իրավիճակը եւ ջանում է արմատախիլ անել չարիքը: Նա ուսուցիչներին հորդորել է աշակերտներին կրկին ուսուցանել «քաղաքավարության եւ հարգանքի հին ու գեղեցիկ արժեքները»:

Պ. Ք.

IFC

International Finance Corporation

ՈՒՇԱԴՐՈՒԹՅՈՒՆ

Միջազգային ֆինանսական կորպորացիան հրավիրում է

տնտեսական եւ իրավական թեմաներով գրող լրագրողներին «Կորպորատիվ կառավարում» թեմայով սեմինարի: Սեմինարը տեղի կունենա ս. թ. հունիսի 16-ին, ժամը 11:00-ին, Համաշխարհային բանկի դահլիճում *(Երեւան, Խորհրդարանի 2, 4-րդ հարկ)*:

Սեմինարը կվարեն ՄՖԿ-ի հայաստանյան «Կորպորատիվ կառավարում» ծրագրի փորձագետները:

Գրանցվելու համար ցանկացողները պետք է զանգահարեն ՄՖԿ-ի հայաստանյան «Կորպորատիվ կառավարում» գրասենյակ մինչեւ ս. թ. հունիսի 14-ը հետեւյալ հեռախոսահամարներով՝ 545 241, 545 242, 545 243, 545 245:

CRS

Caucasus Office in Armenia

«Կաթոլիկ օգնության ծառայության» հայաստանյան գրասենյակը շարունակում է «Ծնող-դպրոց համագործակցություն» համայնքների զարգացման ծրագիրը ՀՀ-ում, որի շրջանակներում նախատեսվում է կատարել դպրոցների շենքերի մասնակի վերանորոգում 40 հազար ԱՄՆ դոլարի ընդհանուր արժողությամբ: Անհրաժեշտ նյութերի ծախքերման եւ տեղափոխման համար հայտարարվում է մրցույթ: Մրցույթի փաթեթը ձեռք բերելու եւ մանրամասն տեղեկություններ ստանալու համար կարող եք դիմել ԿՕԾ հայաստանյան գրասենյակ մինչեւ ս. թ. հունիսի 16, ժ. 18:00:

Հայտերը ներկայացնելու վերջին ժամկետն է հունիսի 23-ը, ժ. 18:00:

Հասցեն՝ Երեւան, Զորավար, Ազգագրական փ. 13/14:

Հեռ. (374_2) 527_463, 583-403

Ֆաքս / հեռ. 151-(524 (AT&T)

Էլեկտրոնային փոստ: alvard@crs.am, susanna@crs.am

ՖՐԱՆՍ-ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՀԱՄԱԼՍԱՐԱՆԸ ԵՒ ՀԱՅԱՍՏԱՆՈՒՄ ՖՐԱՆՍԻԱՅԻ ԴԵՍՊԱՆԱՏՈՒՆԸ

2000 թ. հունիսի 19-ին եւ 20-ին կազմակերպում են տնտեսագիտության, իրավունքի, միջազգային առեւտրի եւ կառավարման դասախոսների մրցույթ:

Թեկնածուները մինչեւ հունիսի 15-ը (մինչեւ ժամը 18:00-ը) պետք է ներկայացնեն հետեւյալ փաստաթղթերը.

1. Դիմում մրցույթին մասնակցելու համար Ֆրանսիայի դեսպանի անունով
2. Ինքնակենսագրություն (CV)
3. Կրթությունը, գիտական աստիճանը եւ կոչումները հաստատող փաստաթղթերի պատճենները
4. Հրատարակված աշխատանքների ցուցակը
5. Երկու լուսանկար 5/6 սմ

Փաստաթղթերը ներկայացնել ֆրանսիական դեսպանատուն Նունե Գրիգորյանին:

Նախնական ընտրությունը կկատարվի ըստ ներկայացված փաստաթղթերի: Ընտրված թեկնածուները կհրավիրվեն մասնակցելու մրցույթին:

ՖՐԱՆՍԻԱՅԻ ԴԵՍՊԱՆԱՏՈՒՆ

ՀԵՌՈՒՍՏԱԾՐԱԳՐԵՐ

10 հունիսի

Հ1

9.00 Հայլուր
9.20 Հիք շերեք
9.50 Սեզամ, բացվիր
10.20 Սամուելի կողակ
10.30 Ծիծաղի տուն
11.25 Գ/ֆ «Մայրիկը»
13.00 Ձագի վարպետներ, Սիման Զաման
16.00 Հեռուստաստադիոն
17.00 Հայլուր
17.20 Արեգ
17.55 Մուլտֆիլմ «Այգեպան իշուկը»
18.10 Բարի ախորժակ
18.30 Լորիս Ճգնավորյանի երգերը
19.00 Խորան լուսո
19.10 «Համով լոտո»
(Նույն ժամին արբանյակային հեռարձակմամբ
19.10 Ռուբիկոն+)
20.00 Կարծիք
20.25 Կամուրջ
21.00 Հայլուր
21.40 Պրեմիերա
21.50 Զինուժ
22.30 Փաստագրական շարք «Վերջին օրը», «Էռնեստ Հեմինգուեյ»
22.45 Հայոց տաճարներ
23.00 Բոհեմ
23.40 Հայլուր
00.00 Գ/ֆ «Ալեքսանդրյան գոտում»

ՊՐՈՄԵԹԵՎՍ

10.00 «Բարի լույս, Հայաստան»
11.30 Մանկական սերիալ «Տարզան»
18.00 Մուլտֆիլմ
18.10 Մանկական ժամ. սերիալ «Նինձյա կրիաները», սերիալ «Քոնան»
19.10 Հեռուստաֆուտբոլ
19.35 Համերգ
20.00 Լրաբեր
20.35 «Թիվ 1»
21.05 Համերգ
21.45 Վավերագրական կինոնկար
22.00 «Երջանիկ» լոտո
23.00 Գ/ֆ «Առաջին հայացքից»

###

11.05 Ինչպես հասնել կատարելության. Սեյփինգ Սինդի Քրոուֆորդի հետ
11.30 Մուլտֆիլմ
12.00 Տոմար
13.30 Գ/ֆ «Վիլլի Վոնկան եւ շոկոլադի գործարանը»
15.00 Հրապարակ
15.15 «Հայաստանի շունչը». հանրամատչելի երաժշտության համերգ
16.30 Աներեւակայելին իրականության մեջ
16.45 Գ/ֆ «Ինչպես դառնալ աստղ»
18.30 Հռմայիլ
19.05 Չոջիկ
19.30, 21.30, 24.00 Սուրհանդակ
20.00 Սամուելի խոհանոց
20.10 Գիտաստղեր
20.30 Հեսացիծ
22.10 Գ/ֆ «Մերժվածը»
00.35 Ակնթարթ
00.40 Գ/ֆ «Նեոնային Աստվածաշունչ»
(Ավարտին Սուրհանդակ)

###

9.00 Նորություններ
9.10 Հոգեւոր հովվի խոսքը. մետրոպոլիտ Կիրիլ
9.25 Սերիալ «Կուստոյի թիմի բոլոր ճանապարհորդությունները»
10.15 «Երալաշ»
10.25 Նկարիր, հարմոն սիրելի
16.00 Նորություններ
16.10 Յոթերորդ զգայարան
17.50 «Է՜խ, Սեմյոնովնա»
17.30 Դեսեկտիվ-շոու
18.10 Տարվա երգը. համերգ Կրեմլի պետական պալատում (1-ին մաս)
19.00 Նորություններ
19.15 Տարվա երգը
20.10 Գ/ֆ «Անորսի մարդիկ» (դերերում Դ. դե Վիտո, Բ. Միդլեր, ԱՄՆ, 1986 թ.)
22.00 Ա. Դորենկոյի հեղինակային ծրագիրը
22.55 Ֆուտբոլի ժամանակը
23.35 Ֆուտբոլ. Եվրոպայի առաջնության Բելգիայի հավաքական-Շվեդիայի հավաքական
01.40 Գ/ֆ «Մառախուղ» (դերերում Ա. Բարբո, Ջ. Հոլբրուկ, Դ. Լ. Քերթիս, ԱՄՆ, 1979 թ.)

РТР

9.00 Երաժշտական մելոդրամ «42-րդ փողոց» (ԱՄՆ)
10.30 PTP-ի փոստը
11.00 Բարի լույս, երկիր
11.50 «Հայրույր մեկին»
12.35 Ինքդ քեզ ռեժիսոր
13.05 Սերիալ «Ընկերները»
13.35 Ոսկե բանալի
14.00, 21.00 Լուրեր
14.20 Դաշնություն
15.10 Տերեկային սեանս. Տատյանա Դորոնինա «Ավագ քույրը» ֆիլմում
17.00 Մուլտսերիալ «Թոմն ու Ջերին»
17.15 Երկիր մոլորակ
18.10 Թատրոն+TV
19.05 Իմ ընտանիքը
20.05 Երկու դաշնամուր
21.40 Անշլագ» եւ ընկ.
22.45 Շաբաթվա ֆիլմը. Չուլպան Խամատովան եւ Դինա Կորզունը «Լռության երկիր» ֆիլմում
01.00 Վերջին սեանս. գ/ֆ «Վարձու մարդասպանը» (Հոնկոնգ)

11 հունիսի

Հ1

10.05 Առավոտ լուսո
10.15 Բարեւ
11.45 Շախմատ-64
12.00 Զինուժ
12.35 Մուլտսերիալ «Թզվառները» (9-րդ, 10-րդ սերիաներ)
13.30 Մարդը եւ բնությունը
14.00 Փաստագրական շարք «Մնաս բարով, XX դար. 1933 թ.»
15.00 «Լեգո» հեռուստամրցույթ
15.20 Հրաշք սառույցի վրա
16.40 Կապույտ երկինք մանուկներին
17.00 Հայրոդաց տներ
17.10 Միշել Սարդուն Օլիմպիայում
18.10 Բարի ախորժակ
18.30 «Կապիտալ»
18.55 «Խոշոր շահում»
(Նույն ժամին արբանյակային հեռարձակմամբ
18.55 Ռուբիկոն+)
19.30 Հեսաքննություն
20.00 Խորհրդարանական ժամ
20.30 Անմեղության կանխավարկած
21.00 Կիրակնօրյա «Հայլուր»
21.40 Մանրամասներ
21.55 Գ/ֆ «Ուժատպաց ձիերին սպանում են, այնպես չէ՞»

ՊՐՈՄԵԹԵՎՍ

10.00 Մանկական սերիա «Տարզան»
10.45 Վավ. ֆիլմ
11.00 NON-STOP
11.30 Հնդկական կինոյի ժամ. Գ/ֆ «Ավերիչը»
18.00 Մուլտֆիլմ
18.30 Մանկական համերգ
18.50 Տեսաֆիլմ
19.30 Համերգ
20.00 «Միասին+» (ՄԻՐ)
20.30 «Ներշնչանք». Անաստի Ավեսյան
21.00 Դասական ընտրանի
21.30 Գործարար Հայաստան
22.00 Ջազ
22.30 «Ոգնի» լոտո
23.30 Գ/ֆ «Լեհ գեղեցկուհին»

###

11.05 Ինչպես հասնել կատարելության. Սեյփինգ Սինդի Քրոուֆորդի հետ
11.30, 16.50 Մուլտֆիլմ
12.00 Տոմար
13.30 Գ/ֆ «Սեւ քարետսպը»
14.45 Գանձերի կղզին (2-րդ մաս)
15.00 Հրապարակ
15.15 Ի դեպ
15.40 Հեսացիծ (կրկնություն)
16.30 Սեյ-դեյ
18.00 Գ/ֆ «Մեծ Աֆրոդիտեն»
19.45 Օրվա օրագիրը
20.00 Անուշադրության կենտրոն
23.00 «Յոթ քար» լրատվական-վերլուծական ծրագիր
23.35 Գ/ֆ «Աստվածություն»

###

9.00 Նորություններ
9.10 Բանակային խանութ
9.40 Դիսնեյ-ակումբ «Ալադին»
10.10 Վաղորդյան աստղ
11.00 Նորություններ
11.10 Կոփլովի «Անլուրջ նոթերը»
11.30 Արտակարգ ալիք
12.00 Սերիալ «Ալֆ»
12.30 Առողջություն
13.05 Գ/ֆ «Անորսալիների նոր արկածները»
14.25 «Կոուսյալի որոնումներում». Ն. Բասալով
15.05 Ճանապարհորդների ակումբ
15.45 Մի գլուխգործոցի պատմություն
16.00 Նորություններ
16.10 «Խելոքները եւ խելացիները»
16.55 Դիսնեյ-ակումբ «101 դալմատացի»
17.25 Դիսնեյ-ակումբ «Վինի Թուխի նոր արկածները»
19.00 Նորություններ
19.15 Տարվա երգը
20.05 Գ/ֆ «Գունդոնյան ճռռակ» (դերերում Բ. Ռիխս, Դ. Այելո, Է. Սարրաուեյ, ԱՄՆ, 1991 թ.)
22.00 Ժամանակ
22.45 Ֆուտբոլ. Եվրոպայի առաջնություն. Ֆրանսիայի հավաքական-Դանիայի հավաքական
00.50 Գ/ֆ «Անհետացում» (դերերում Դ. Բրիջես, Ք. Սազերլենդ, Ս. Բալոք, ԱՄՆ, 1993 թ.)
00.40 Ֆուտբոլ. ընկերական հանդիպում. Մոլդովա-Ռուսաստան
01.50 Գ/ֆ «Միստր Պիտկինը գլխիվայր»

РТР

9.00 «Հայրիկը, մայրիկը, ես սպորտային ընտանիք ենք»
9.55 Ծառայում եմ հայրենիքին
10.20 Հեռուստախաղ «Մանկան շուրթերով»
10.55 Բարի լույս, երկիր
11.30 «Անշլագ» եւ ընկ.
12.30 «Քաղաքիկ»
13.00 Ռուսական լոտո
13.40 Մուլտօրագիր
14.00 Լուրեր
14.20 Խորհրդարանական ժամ
15.10 Նոր «Հին բնակարան»
16.10 Երկխոսություններ կենդանիների մասին
17.05 Վավերագրական սերիալ «Հազարամյակի գաղտնիքները» Արմեն Ջիգարխանյանի հետ
17.50 Սամուելի ակումբ
18.50 Միջազգային համապատկեր
19.35 Ալեքսեյ Ժարկովը, Լարիսա Ուդովիչենկոն «Ոսկե հորթերի վալսը» ֆիլմում
21.00 Հայելի
21.55 Շաբաթվա ֆիլմը. Ժան Կլոդ Վան Դամը «Ինֆերնո» ֆիլմում (ԱՄՆ)
23.30 Ֆուտբոլի Եվրոպայի առաջնություն. Հոլանդիա-Չեխիա
01.45 Գրաժինա Շապոլովսկան եւ Մարիո Ադորֆը «Աքիսինիա» ֆիլմում (Իտալիա)

12 հունիսի

Հ1

9.00 Հեռուստասերիալ «Սուրճ կնոջ բուրմունքով»
10.00 Կիրակնօրյա «Հայլուր» (սուրդոթարգմանությամբ)
10.35 Հեռուստամարաթոնի էջերից
11.00 Գ/ֆ «Խաքերա Յակովը»
13.00 Հայլուր
13.20 Ռուբիկոն+
17.00 Հայլուր
17.20 Մուլտսերիալ «Թզվառները» (10-րդ սերիա)
17.45 Իմ տունը
18.00 Հեռուստասերիալ «Սուրճ կնոջ բուրմունքով»
19.00 1 լուր
19.10 «Հայի բախտ»
(Նույն ժամին արբանյակային հեռարձակմամբ
19.10 Կեսգիշերային ճեպընթաց)
20.00 Ջեռագիր
20.35 Տունտունիկ
21.00 Հայլուր
21.40 Հեռուստակապսալոգ
21.50 «Համայնապատկեր»
22.15 Կուլիսների ետեւում
22.35 Փաստագրական շարք «Մնաս բարով, XX դար. 1933 թիվ»
23.40 Հայլուր
00.00 Կեսգիշերային ճեպընթաց
01.00 Ռուբիկոն+

ՊՐՈՄԵԹԵՎՍ

9.00 «Բարի լույս, Հայաստան»
10.10 «Ամեն ինչ հանուն քո սիրո»
18.00 Մուլտֆիլմ
18.10 Մանկական ժամ. սերիալ «Նինձյա կրիաները», սերիալ «Քոնան»
19.00 «Ամեն ինչ հանուն քո սիրո»
20.00 Լրաբեր
20.35 Ռ. Սավխակալյանի «Հարցեր» հեղինակային ծրագիրը
21.20 Օրը
22.25 «1-02» լրատու
22.30 «Ոսկե դար»
23.30 Գ/ֆ «Ռուսների պատերազմը»

###

19.05 Չոջիկ
19.30, 21.30, 24.00 Սուրհանդակ
20.00 Ավետսա
20.30 Անթեղ
21.10 Դիվադադար
22.00 Չֆիլմ N1
22.05 Գ/ֆ «Երբեք մի հանձնվիր»
0.30 Ակնթարթ
0.40 Գ/ֆ «Տասնութերորդ հրեշակը»
(Սուրհանդակ)

###

9.00 Բարի առավոտ
9.10 Ֆիլմ «Ալեքսանդր Նեւսկի»
11.00, 16.00 Նորություններ
16.15 Գ/ֆ «Ծառայում էին երկու ընկեր»
17.50 Թատրոն «Ձիլ ուղերթ»
19.15 Ծիծաղի համայնապատկեր
19.50 Գ/ֆ «Գորշ գայլեր» (դերերում Ռ. Բիկով, Լ. Դուրով, Ա. Բելյավսկի, 1993 թ.)
22.00 Ժամանակ
23.00 КВН-2000
01.10 Ֆուտբոլ. Եվրոպայի առաջնություն. Գերմանիայի հավաքական-Ռումինիայի հավաքական

РТР

9.00 Դժիտրի խառասյանը, Միխայիլ Սամանը «Գաղեմարիններ-3» ֆիլմում
10.50 Բարի լույս, երկիր
11.25 «Անշլագ» եւ ընկ.
12.30 Ինքդ քեզ ռեժիսոր
14.00, 21.00 Լուրեր
14.25 Գ/ֆ «Վիվատ, գարդեմարիններ»
16.55 Վլադիմիր Վինոկուրը եւ Լեւ Լեշչենկոն «30 տարի անց» ծրագրում
18.40 Միխայիլ Զադորնով. «Պուտչից մինչեւ Պուտինը»
21.45 Պրեմիերա. Անտոնիո Ջելենտանոն եւ Օրնելլա Մուտին «Խելահեղ սիրահարվածը» ֆիլմում (Իտալիա)
23.40 Ֆուտբոլի Եվրոպայի առաջնություն. Պորտուգալիա-Անգլիա
01.55 Ֆուտբոլ+TV

@rminco Global Telecommunications
Ինտերնետ ծառայություններ «ԻՆՏԵՐՆԵՏ» սրճարանում: Խանջյան 50: Հեռ. 575823:

«Տիգրան Մեծ» հրատարակչության տպարան. Երեւան-23, Արշակունյաց 2 Գրանցման թիվ 65. Դասիչ 69150. Պատվեր 1273 Տպաքանակը՝ 4000 Ստորագրված է տպագրության՝ 9. 06. 2000 Գինը՝ 100 դրամ